

BÜYÜK VE ORTA BOY İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI (BOBİ FRS): LİTERATÜR İNCELEMESİ (2018-2021)*

Doç. Dr. Can ÖZTÜRK**

İnceleme Makalesi/Review Article

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Haziran 2023, 25(2), 296-329

ÖZ

Türkiye’de bağımsız denetime tabi olup kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan ve tam set Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını uygulamayan 3767 işletme, finansal tablolarını Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile uyumlu olarak hazırlamaktadır. Bu çalışmada, BOBİ FRS ile ilgili olarak 2018-2021 dönemini 2016-2017 dönemi ile karşılaştıran bir literatür incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın bulguları şunlardır: 2018-2021 dönemi makaleleri 2016-2017 dönemine oranla BOBİ FRS’ye genel bakıştan çok BOBİ FRS’nin bölümlerine odaklanmıştır; yazılan makalelerin büyük bir bölümünde Türkiye’deki çoklu muhasebe mevzuatı dikkate alınarak karşılaştırmalı yaklaşım benimsenmiştir ve makalelerin çoğunda örnek uygulamalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: BOBİ FRS, Literatür İncelemesi, Karşılaştırmalı Muhasebe, Türkiye

JEL Sınıflandırması: M41, M48

FINANCIAL REPORTING STANDARD FOR LARGE AND MEDIUM SIZED ENTITIES (FRS FOR LMEs): A LITERATURE REVIEW (2018-2021)

ABSTRACT

In Turkey, 3767 non-public entities that are subject to independent audit but do not adopt full set Turkish Financial Reporting Standards, prepare their financial statements in compliance with Financial Reporting Standard for Large and Medium Sized Entities (FRS for LMEs). In this paper, a literature review covering the period 2018-2021 is compared with the period 2016-2017. The findings show that

* Makale Geliş Tarihi (Date of Submission): 24.11.2022; Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 08.05.2023

** Çankaya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, cozturk@cankaya.edu.tr, orcid.org/0000-0003-1587-4707

Atf (Citation): Öztürk, C. (2023). Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS): Literatür İncelemesi (2018-2021). *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 25(2), 296-329. <https://doi.org/10.31460/mbdd.1209555>

papers published for the period 2018-2021 focus more on the specific sections of FRS for LMEs rather than covering an overview of it; most papers adopt a comparative approach considering the multiple accounting regulations in Turkey, and most are practice-based.

Keywords: FRS for LMEs, Literature Review, Comparative Accounting, Turkey

JEL Classification: M41, M48

EXTENDED SUMMARY

PURPOSE AND MOTIVATION

In Turkey, Financial Reporting Standard for Large and Medium Sized Entities (FRS for LMEs) is important due to its dynamic structure that is open to change as a result of both the experience gained through its implementation in Turkey and the discussion and adoption of the new accounting policies recommended in the 2022 comprehensive reviews in IFRS for SMEs and FRS 102. The purpose of this paper is to carry out a literature review on FRS for LMEs for the period 2018-2021 and to propose new research topics to discuss whether FRS for LMEs will adopt the expected accounting policy changes of IFRS for SMEs and the FRS 102 related to recognition of revenue and leases.

METHODOLOGY

For this literature review, a sample of 77 papers on FRS for LMEs was designed considering the following three tier selection process: (1) Papers published in peer-reviewed journals that are indexed in generally accepted indexes like Social Sciences Citation Index, Scopus, TR-Index and Emerging Sources Citation Index (ESCI) were searched from Web of Science, Scopus, Dergipark and Google Scholar. Only TR-Index and ESCI indexed papers were found and included in the sample. (2) In case the first criterion was not met, priority was given to whether the paper was published in a peer-reviewed university journal as well as the scientific contribution of the paper which was analyzed by the author. (3) In case the first and second criterion were not met, the author checked whether papers were published in peer-reviewed journals that have an area editor in subjects of accounting or business and the scientific contribution of the paper was also analyzed.

In terms of the methodology, selected papers were classified according to their journals, languages of publication, topics, and research methods. Quantitative data for the period 2018-2021 was obtained from this classification and compared with the period 2016-2017. Subsequently, a comparative content analysis of the papers was carried out on a thematic basis.

RESULTS AND DISCUSSION

Research results reveal the following key findings:

(1) (a) While 53% of the papers focused on an overview of FRS for LMEs in the 2016-2017 period, this rate decreased to 5% in the 2018-2021 period. (b) While the rate of papers focusing on any specific section of FRS for LMEs was 33% in the 2016-2017 period, this rate increased to 83% in the 2018-2021 period. (c) Depending on the findings in (a) and (b), the studies focusing on the overview of FRS for LMEs in the 2016-2017 period have been replaced by studies focusing on the sections of FRS for LMEs in the 2018-2021 period. (d) The first five topics that were frequently authored in the period 2018-2021 are as follows: (1) inventory, (2) property, plant, and equipment, (3) perceptions of FRS for LMEs by professional accountants, (4) financial instruments and leases, and (5) revenue recognition, first-time adoption, government grants, and conceptual framework and financial statements. (e) Papers on these topics make up 76% of the sample. (f) The remaining 24 % of the sample included articles on the topics of overview of FRS for LMEs, intangible assets, foreign currency transactions, cash flows statement, events after the balance sheet date, agricultural activities, investment properties, borrowing costs, provisions, business combinations, initial comprehensive review, and the perceptions of FRS for LMEs by accounting academics. (g) Most papers were published in Turkish.

(2) (a) In the context of the classification based on research methods, while 53% of the papers were based on the conceptual approach in the 2016-2017 period, this rate decreased to 22% in the 2018-2021 period. (b) While practice-based approach was adopted in 20% of the papers in the 2016-2017 period, this rate increased to 61% in the 2018-2021 period. (c) In the period 2018-2021, the percentage of papers adopting an empirical approach increased from 6% to 10%. (d) The number of papers adopting a practice-based approach increased significantly from the 2016-2017 period to the 2018-2021 period, compared to papers adopting conceptual, critical, and empirical approaches.

(3) Considering the realization level of the recommendations made by Öztürk (2018) for further research, this paper finds the following key results:

(a) The title of "Applied studies focusing on journal entry and conversion of accounting policies to financial statements in compliance with FRS for LMEs" has been the most frequent topic of articles in which the authors focused on different sections of FRS for LMEs in the 2018-2021 period.

(b) The title of "Detection and evaluation of the perceptions of the members of the accounting profession regarding FRS for LMEs" was the second most frequent topic in the 2018-2021 period.

CONCLUSION AND IMPLICATIONS

For future research, this paper recommends the discussion and adoption of expected accounting policy changes by FRS for LMEs that are still in the process of development in the 2022 comprehensive reviews of IFRS for SMEs and FRS 102. IFRS for SMEs and FRS 102 are expected to have a revenue

recognition standard that is closely in line with IFRS 15, and FRS 102 is expected to have a lease standard that is closely in line with IFRS 16.

1. GİRİŞ

Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu’nun muhasebe standardı düzenlemelerinden sonra finansal tablo kullanıcılarının özellikle mevcut ve potansiyel yatırımcıların, borç verenler ve kredi veren diğer tarafların finansal bilgi ihtiyacının karşılanması amacıyla 1999 yılından bu yana görevi kamuya hesap verme yükümlülüğü (KHVY) bulunan ve bulunmayan işletmeler için muhasebe standardı belirlemek olan bir çatı kamu otoritesi tarafından finansal raporlama alanında köklü düzenlemeler yapılmaktadır. Bu bağlamda; öncelikle eski Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) döneminde gerek Avrupa Birliği (AB) ile entegrasyon sürecinin gerekse hisse senetleri borsada işlem gören işletmeler ile banka ve sigorta şirketlerinin KHVY’lerinin bir gereği olarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) adı ile benimsenmiş ve Türkçeye çevrilerek finansal raporlama mevzuatımıza kazandırılmıştır (Alp & Üstündağ, 2009).

İzleyen zaman içerisinde TMSK’nın yerini alan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) AB ile entegrasyon sürecinin devamı olarak AB’nin KHVY bulunmayan işletmeler için muhasebe politikalarını belirleyen 2013/EU/34 sayılı direktifine uyumun sağlanması ve KHVY bulunmayan işletmelerin finansal tablo ve dipnotlarını finansal raporlama bakış açısıyla hazırlayabilmesi amacıyla çeşitli finansal raporlama standartları üzerinde çalışmaya başlamıştır. Bu standartlardan ilki ilk sürümü 29.07.2017 tarihinde yayımlanan ve 27 bölümden oluşan Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) olup (Tablo 1) standardın ikinci sürümü ilk kapsamlı gözden geçirme (KGG) neticesinde bazı değişiklikler yapılarak 30.03.2021 tarihinde yayınlanmıştır (Serçemeli & Şardağ Karabulut, 2021).

Tablo 1. BOBİ FRS Bölümleri

Bölüm No	Bölüm Adı	Bölüm No	Bölüm Adı
Bölüm 1	Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tablolar	Bölüm 20	Yabancı Para Çevrim İşlemleri
Bölüm 2	Nakit Akış Tablosu	Bölüm 21	İş Birleşmeleri
Bölüm 3	Muhasebe Politikaları, Tahminler ve Hatalar	Bölüm 22	Konsolide Finansal Tablolar
Bölüm 4	Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	Bölüm 23	Gelir Üzerinden Alınan Vergiler
Bölüm 5	Hasılat	Bölüm 24	Ara Dönem Finansal Raporlama
Bölüm 6	Stoklar	Bölüm 25	Yüksek Enflasyonlu Eko.Fin. Rap.
Bölüm 7	Tarımsal Faaliyetler	Bölüm 26	Dipnotlar
Bölüm 8	Maden Kaynaklarının Aran. ve Değerlen.	Bölüm 27	Geçiş Hükümleri
Bölüm 9	Finansal Araçlar ve Özkaynaklar		
Bölüm 10	İştiraklerdeki Yatırımlar		

Tablo 1 (devamı). BOBİ FRS Bölümleri

Bölüm 11	Müşterek Girişimlerdeki Yatırımlar		
Bölüm 12	Maddi Duran Varlıklar (MDV)		
Bölüm 13	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller		
Bölüm 14	Maddi Olmayan Duran Varlıklar (MODV)		
Bölüm 15	Kiralamalar		
Bölüm 16	Devlet Teşvikleri		
Bölüm 17	Borçlanma Maliyetleri		
Bölüm 18	Varlıklarda Değer Düşüklüğü		
Bölüm 19	Karşılıklar, Şarta Bağlı Yüküml. ve Varlıklar		

BOBİ FRS, Küçük ve Orta Boy İşletmeler için Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (KOBİ'ler için UFRS)'den, İngiltere'nin FRS 102 standardından ve Türkiye'nin kendi yerel muhasebe uygulamalarından etkilenerek hazırlanmış Türkiye'ye özgü bir standarttır (Öztürk, 2017). Bağımsız denetime tabi olmakla birlikte TFRS uygulamayan işletmeler için 01.01.2018 tarihi itibarıyla zorunlu olmuştur. Bu tarih Türkiye'de muhasebe akademisyenleri için yeni bir başlangıcı temsil etmiş ve yeni bir araştırma alanı oluşturmuştur. Akademik yazında BOBİ FRS ile ilgili ilk çalışmalar 2016 yılında BOBİ FRS'nin taslağı olan Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi (YFRÇ) üzerinden verilmeye başlanmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında gerek YFRÇ gerekse BOBİ FRS'ye yönelik akademik yazın Öztürk (2018) tarafından bir literatür incelemesi yapılarak derlenmiştir. Bu literatür incelemesinde YFRÇ ve BOBİ FRS ile ilgili olarak çoğunlukla TFRS, KOBİ TFRS ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) odaklı olarak genel bakışı yansıtan karşılaştırmalı çalışmalara rastlandığı belirtilmiştir. Bununla birlikte az sayıda olmak üzere YFRÇ veya BOBİ FRS'nin belirli bir bölümüne odaklanan karşılaştırmalı çalışmalar ile YFRÇ veya BOBİ FRS açısından meslek mensuplarının görüşlerini değerlendiren çalışmalar yapıldığı da tespit edilmiştir. Bu çerçevede, Öztürk (2018)'ün 2016-2017 dönemi analizinin sonucunda araştırmacılara BOBİ FRS ile ilgili olarak akademik yazına katkıda bulunabilecekleri aşağıdaki konu önerileri sunulmuştur:

(a) BOBİ FRS ile KOBİ'ler için UFRS'nin veya aynı statüdeki diğer ülke uygulamalarının karşılaştırılması, (b) BOBİ FRS ile ilgili olarak gerek akademik camianın gerekse meslek mensuplarının görüşlerinin tespiti ve değerlendirilmesi, (c) Üniversitelerin işletme ve muhasebe gibi her seviyedeki programlarında okuyan öğrencilerin BOBİ FRS'ye ilişkin farkındalıklarının tespiti, (d) BOBİ FRS'nin üniversitelerin işletme ve muhasebe gibi her seviyedeki müfredat programlarına dahil edilmesine ilişkin değerlendirme ve öneriler ile (e) BOBİ FRS'deki muhasebe politikalarının yevmiye kaydına ve finansal tablolara dönüştürülmesine odaklanan uygulamalı çalışmalar.

Bu makalenin konusunu oluşturan BOBİ FRS hem Türkiye'de uygulanması yoluyla kazanılan deneyimler hem de etkilendiği KOBİ'ler için UFRS ile FRS 102'deki KGG'lerde önerilen muhasebe politikalarının tartışılması ve benimsenmesi noktasında değişime açık dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle önemlidir. Bu çerçevede, bu çalışmanın amacı; BOBİ FRS ile ilgili olarak 2018-2021

dönemini kapsayan bu literatür incelemesi sonucunda elde edilen bulgularla 2016-2017 döneminde elde edilen bulguları karşılaştırıp literatürde meydana gelen değişim ve dönüşümü tespit etmek; 2016-2017 dönemi analiz edilirken verilen konu önerilerinin 2018-2021 döneminde ne derece gerçekleştiğini ortaya koymak ve KOBİ'ler için UFRS ile FRS 102'de hasılatın, FRS 102'de ise kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi açısından yapılması tasarlanan muhasebe politikası değişimlerinin BOBİ FRS'ye yansıtılmasını tartışmak amacıyla yeni makale konuları önermektir.

Bu çalışma, 3 bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde literatür incelemesine ilişkin örneklemin nasıl oluşturulduğuna ve literatür incelemesi yapılırken hangi yöntemlere başvurulduğuna değinilmiştir. Üçüncü bölümde literatür incelemesine ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. Dördüncü ve son bölümde 2018-2021 dönemi sonuçları ile 2016-2017 döneminde yapılan konu önerileri değerlendirilmiş ve BOBİ FRS ile ilgili yeni makale konuları önerilmiştir.

2. ÖRNEKLEM VE YÖNTEM

2.1. Literatür İncelemesinin Örneklemi

2016-2017 dönemini inceleyen önceki literatür incelemesi BOBİ FRS'nin ilgili dönemde henüz yeni bir konu olması nedeniyle 15 makaleden oluşmuştur. Bu makalelere ilişkin örneklem oluşturulurken herhangi bir yaklaşım benimsenmemiştir. Ancak, 2018-2021 dönemi literatür incelemesinin örneklemi oluşturulurken üç kademeli bir yaklaşım benimsenmiştir. Birinci kademeye göre makale seçiminde makalelerin TR-Dizin, Emerging Sources Citation Index (ESCI), Scopus ve Social Sciences Citation Index (SSCI) gibi genel kabul görmüş endekslerde (GKGE) taranan hakemli dergilerde yayınlanmış olması şartı aranmıştır. Yapılan araştırma sonucunda GKGE'lerde taranan makalelerin TR-Dizin ile ESCI endekslerinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu makaleler, örnekleme doğrudan dahil edilmiştir.

Birinci kademedeki koşulun sağlanamaması durumunda, ikinci kademe derginin hakemli bir üniversite dergisi olup olmadığı kriterine bakılmış ve makalenin literatüre olan bilimsel katkısı yazar tarafından değerlendirilmiştir.

Yukarıdaki kriterlerin sağlanmadığı durumda, üçüncü kademe devreye girerek makale seçiminde makalenin yayımlandığı kişi/kuruma ait hakemli dergide muhasebe veya işletme alanında bir alan editörü olup olmadığı incelenmiş ve makalenin literatüre olan bilimsel katkısı yazar tarafından değerlendirilmiştir.

Ayrıca, metninde BOBİ FRS geçmekle birlikte asıl odak noktası Küçük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı Taslağı (KÜMİ FRS) ile Faizsiz Finans Muhasebe Standartları olduğu düşünülen 2018-2021 dönemine ait 7 makale ile çalışmanın 2022 yılı sonuna doğru hazırlanmış olması

nedeniyle bu yılda yayınlanmış makalelerin bu yılı bütüncül bir yaklaşımla temsil edemeyeceği öngörüldüğünden 2022 yılına ait 4'ü KÜMİ FRS odaklı 11 makale örnekleme dahil edilmemiştir.

Yukarıda değinilen makale seçim kriterleri ve makale seçim kısıtları çerçevesinde Tablo 2'deki örneklem 77 makale ile oluşturulmuştur. Makalelerin yayınlandıkları dergilere, yayın diline ve araştırma yöntemlerine göre dağılım analizi 77 makale esas alınarak yapılmıştır. Buna karşın, bir makalenin konusunun BOBİ FRS'nin iki bölümüne odaklanmış olması sebebiyle makalelerin konularına göre dağılım analizinde örneklem gözlem olarak 78 makale üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 2. BOBİ FRS Literatür İncelemesindeki Makale Örnekleminin Dağılımı

	N	%
GKGE'lerde taranan hakemli dergilerden makale sayısı	62	81
Hakemli üniversite dergilerinden makale sayısı	10	13
Hakemli kişi/kurum dergilerinden makale sayısı	5	6
Toplam hakemli makale sayısı	77	100

2.2. Literatür İncelemesinin Yöntemi

Bu çalışmada sistematik bir literatür incelemesi yapılmıştır. Örneklem oluşturulurken makaleler "BOBİ FRS" anahtar kelimesi ile Google Scholar, Dergipark, Web of Science ve Scopus üzerinden 2018-2021 dönemi için taranmış ve tespit edilmiştir. Akabinde, makaleler yayınlandıkları dergilere, yayın diline, konularına ve araştırma yöntemlerine göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmadan elde edilen sayısal veriler, Excel çalışma sayfasına girilmiştir. Böylece, 2018-2021 dönemine ilişkin olarak elde edilen verilerle, 2016-2017 dönemi verilerinin karşılaştırmalı analizi için ortam sağlanmıştır.

Çalışmanın sayısal analizinden sonra makalelerin konularına göre yapılan sınıflandırma işleminden yola çıkılarak makalelerin karşılaştırmalı bir içerik analizi yapılmıştır. Bu kısımda, özellikli bir durum olmadıkça BOBİ FRS bölüm başlıklarına sadık kalınmıştır.

3. BULGULAR

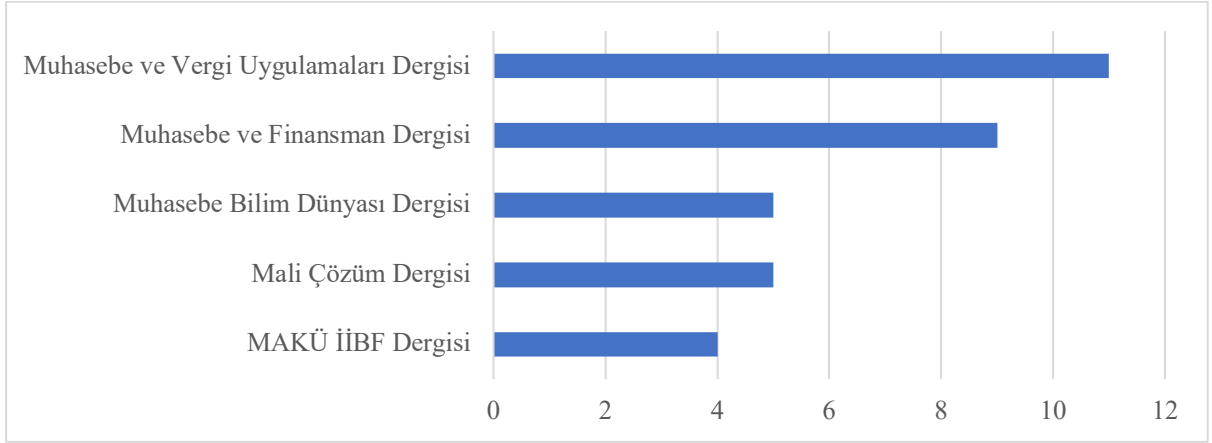
3.1. Literatür İncelemesine İlişkin Sayısal Verilerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde BOBİ FRS'ye ilişkin 2018-2021 ve 2016-2017 dönemi sayısal verileri makalelerin yayınlandıkları dergilere, yayın diline, konularına ve araştırma yöntemlerine göre değerlendirilmiştir.

3.1.1. Yayınlandıkları Dergilere Göre Dağılım

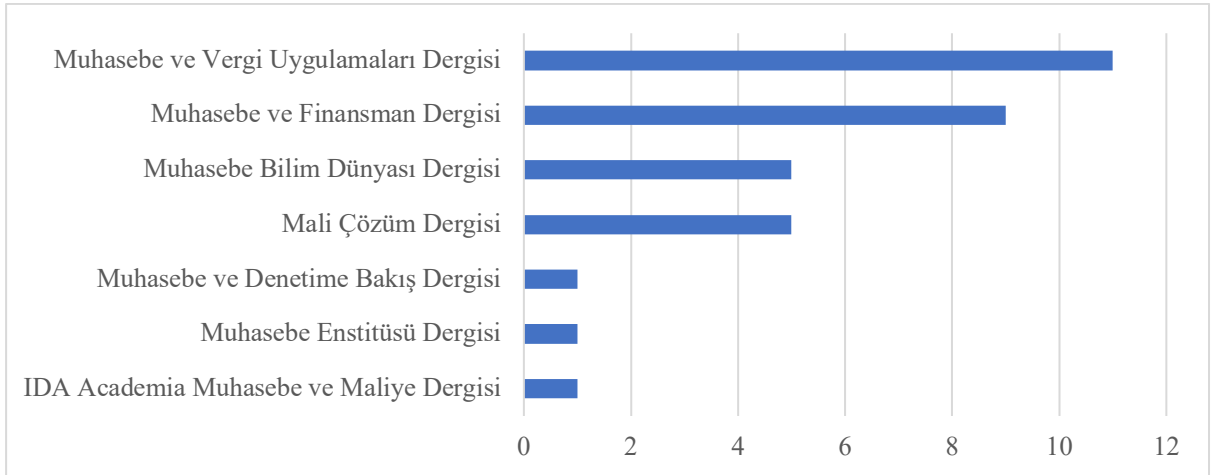
BOBİ FRS'ye ilişkin makaleleri 2018-2021 döneminde yayınlayan dergiler değerlendirildiğinde en çok makale yayımlayan ilk beş dergi Şekil 1'deki gibidir. Buna karşın, örneklemin çok dar olması nedeniyle 2016-2017 döneminde en çok makale yayımlayan ilk beş derginin tespiti anlamlı sonuç

vermediğinden önceki dönemle karşılaştırma yapmak mümkün olmamıştır. Bu dergilerden ilk dördü konu olarak dar alanda yayın yapmakta olup odaklandığı konulardan biri muhasebedir. Buna karşın, beşinci dergi ise geniş bir yelpazeden iktisadi ve idari bilimler alanında yayın yapmaktadır. Muhasebe odaklı dergilerde yayınlanan makalelerin toplam örneklem içindeki payı %39'dur. Bu dergilerden Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi ile Muhasebe ve Finansman Dergisi akademik odaklı, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi ile Mali Çözüm Dergisi ise uygulama odaklı olarak sınıflandırılabilir. Ancak, sınıflandırma yapılsa bile BOBİ FRS ile ilgili olarak yayınlanan makalelerin konuları dergiler arasında önemli bir farklılaşmaya neden olmamıştır.

Şekil 1. BOBİ FRS'ye İlişkin En Çok Makale Yayınlayan İlk Beş Dergiye Göre Makale Dağılımı

Bununla birlikte, BOBİ FRS'ye ilişkin makalelerin 2018-2021 döneminde konu olarak muhasebenin odak noktası olduğu dergilerde yayınlanmış olması örneklemin bütünü açısından değerlendirildiğinde bu kapsamda yer alan dergiler Şekil 2'deki gibi olup bu dergilerin yayınladıkları makalelerin toplam örneklem içindeki payı % 43'tür. Bu oran, 2016-2017 dönemini inceleyen önceki literatür incelemesinde ise %40 olarak gerçekleşmiş olup bir dönemden diğerine önemli bir değişim görülmemiştir.

Şekil 2. BOBİ FRS'ye İlişkin Makalelerin Muhasebe Odaklı Dergilere Göre Dağılımı

Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2016-2017 dönemini kapsayan önceki literatür incelemesinde olduğu gibi 2018-2021 döneminde de yayınlanan makalelerin yarısından fazlasının (%57) muhasebe odaklı dergilerden ziyade geniş bir açıdan yayın yapan iktisadi, idari ve sosyal bilimler alanına odaklanan dergilerde yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu tespite istinaden, yazarların muhasebeyi de kapsayan diğer dergileri tercih etmesi, bunlarla sınırlı olmamak üzere, şu sebeplerle açıklanabilir: (1) muhasebe odaklı dergilerin sınırlı sayıda olması, (2) muhasebe dergilerine gönderilen makale sayısının fazla olması nedeniyle yayın sürecinin uzun sürmesi, (3) bazı dergilerin periyodik yayın sayısının azlığı, (4) bazı dergilerde dergi yayın politikası olarak her sayıda yayınlanan makale sayısının belirli bir sayı ile sınırlandırılmış olması ve (5) muhasebe diğer dergilerin de kapsamına girdiği için yazarların kendilerini muhasebe odaklı bir dergide yayın yapmak zorunda hissetmiyor olması.

3.1.2. Yayın Diline Göre Dağılım

2016-2017 dönemini kapsayan önceki literatür incelemesinde BOBİ FRS ile ilgili 15 makalenin 14'ü Türkçe, 1'i İngilizce'dir. 2018-2021 dönemini kapsayan bu çalışmada değerlendirilen 77 makalenin ise 73'ü Türkçe, 4'ü İngilizce'dir. Bu çerçevede, BOBİ FRS ile ilgili makale yayın dilinin önemli ölçüde Türkçe olması ulusal yazına katkı sağlarken, bu durum Türkiye'nin BOBİ FRS deneyimini uluslararası boyutta tanıtmayı sınırlandırmaktadır; çünkü BOBİ FRS'nin Türkiye dışında bir uygulaması yoktur.

3.1.3. Konulara Göre Dağılım

2018-2021 dönemini kapsayan makalelerin konularına göre sayısal dağılımına 2016-2017 dönemi ile karşılaştırmalı olarak Şekil 3'te yer verilmiştir. Buna istinaden, hem 2016-2017 döneminden 2018-2021 dönemine olan değişim dönüşüm hem de 2018-2021 döneminde ilk beşte yazılan BOBİ FRS konuları çerçevesinde, şu tespitler yapılmıştır:

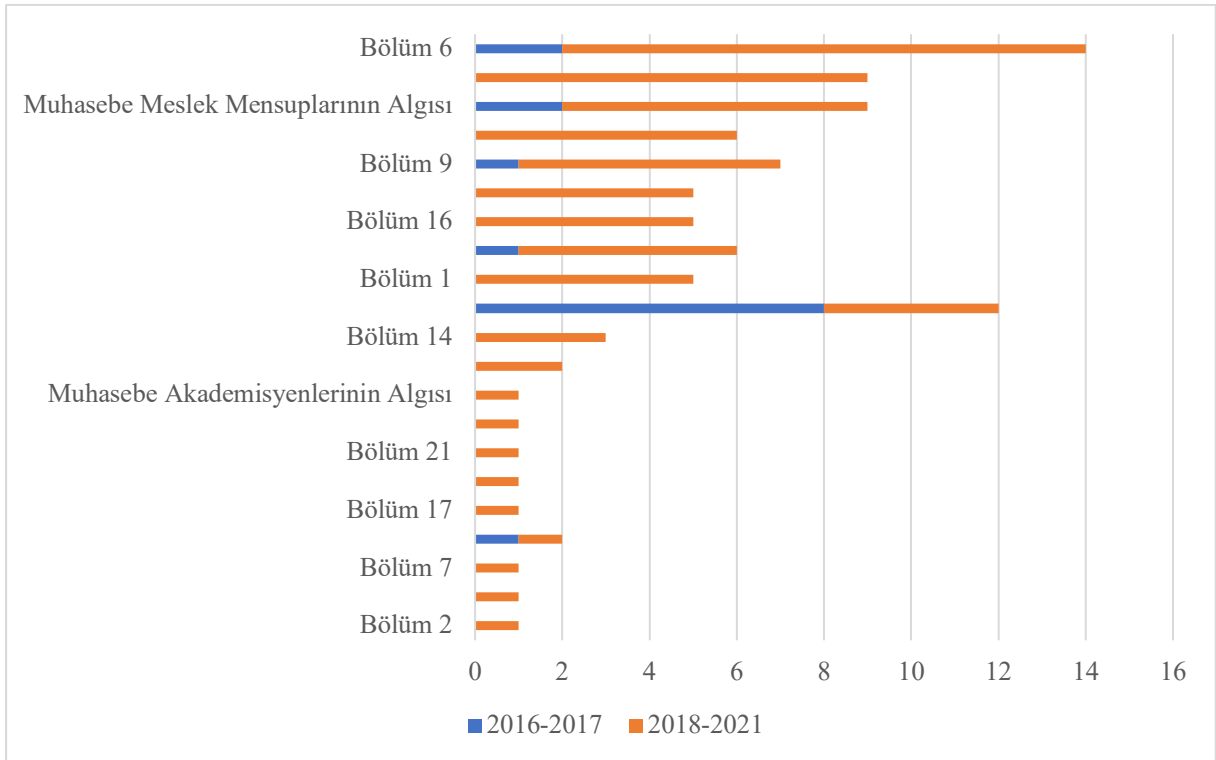
(1) 2016-2017 döneminde makalelerin %53'ü BOBİ FRS'ye genel bakışa odaklanmışken bu oran 2018-2021 döneminde %5'e gerilemiştir. (2) 2016-2017 döneminde herhangi bir BOBİ FRS bölümüne odaklanan makalelerin oranı %33'ken bu oran 2018-2021 döneminde %83'e yükselmiştir. (3) Birinci ve ikinci tespite bağlı olarak 2016-2017 döneminde öne çıkan BOBİ FRS'ye genel bakış çalışmalarının yerini 2018-2021 döneminde BOBİ FRS'nin bölümlerine odaklanan çalışmalar almıştır.

(4) 2018-2021 döneminde en çok makale yazılan ilk beş konu sırasıyla şunlardır: (1) stoklar, (2) maddi duran varlıklar, (3) muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS algısı, (4) (a) finansal araçlar ve (b) kiralama işlemleri ve (5) (a) hasılat, (b) geçiş hükümleri, (c) devlet teşvikleri ile (d) kavramsal çerçeve ve finansal tablolar. Örneklemin %76'sını temsil eden bu makalelerde bu konuların sıklıkla çalışılmasında özel bir neden izlenmemiş olup bu durumu üçüncü konu haricindeki tüm konularda konuların derinlikli bir yapıya sahip olması ile açıklamak mümkündür. Örneğin; 3.2.6. başlığında da görüleceği üzere stoklar konusu muhasebeleştirme, mevzuatlar arası karşılaştırma, stok dönüştürme

maliyetlerinde sunulan seçimlik muhasebe politikalarının etkileri üzerine örnek uygulamalar ile stoklara ilişkin finansman unsurları gibi her makalede farklı bir açıdan incelemeye olanak tanıyan çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

(5) 2018-2021 döneminde muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS algısının en fazla makale yazılan üçüncü konu olmasında 3.2.21. başlığında da görüleceği üzere makale yazarlarının bulunduğu il, çevre iller veya buldukları coğrafi bölge çerçevesinde meslek mensuplarının Türkiye genelindeki BOBİ FRS algısını ölçme isteği belirleyici olmuştur. Zira, KGK'nın verilerine göre 2018'de 3.641, 2019'da 3.648, 2020'de 4.250 ve 2021'de 3.767 şirket BOBİ FRS'yi uygulamıştır (KGK, 2023). 2020'den 2021'e BOBİ FRS'yi uygulayan şirket sayısındaki azalma KGK'nın BOBİ FRS'yi uygulayacak işletmeleri belirlemede kullandığı satış hasılatı, aktif toplamı ve çalışan sayısı gibi kriterleri yükseltmiş olmasından kaynaklanmıştır. Bu çerçevede, BOBİ FRS'yi uygulayan işletme sayısında, yıllara sâri olarak büyük bir artış olmadığından, işletme sayısı bu konuda makale yazılması açısından kuvvetli bir unsur olarak gözükmemektedir.

(6) Örneklemin kalan % 24'ünü oluşturan diğer makale konuları ise şunlardır: BOBİ FRS'ye genel bakış, maddi olmayan duran varlıklar, yabancı paralı işlemler, nakit akış tablosu, raporlama döneminden sonraki olaylar, tarımsal faaliyetler, yatırım amaçlı gayrimenkuller, borçlanma maliyetleri, karşılıklar, şarta bağlı yükümlülükler ve şarta bağlı varlıklar, iş birleşmeleri, ilk KGG ve muhasebe akademisyenlerinin BOBİ FRS algısı.

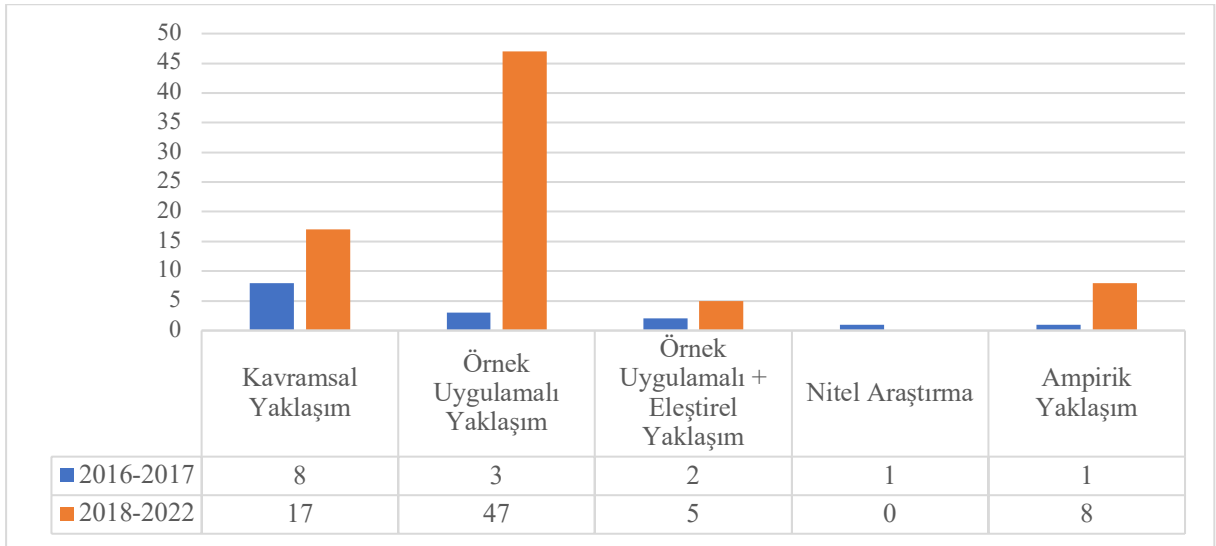

Şekil 3. BOBİ FRS'ye İlişkin Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

3.1.4. Araştırma Yöntemine Göre Dağılım

Makalelerin araştırma yöntemlerine göre sayısal dağılımına Şekil 4'te yer verilmiştir. Buna istinaden, yapılan tespitler şunlardır:

(1) 2016-2017 döneminde makalelerin %53'ü kavramsal yaklaşıma dayanırken 2018-2021 döneminde bu oran %22'ye gerilemiştir. Bu tür makalelerde BOBİ FRS hükümleri muhasebeleştirme gibi sayısal bir örnek uygulama olmadan ele alınmıştır. (2) 2016-2017 döneminde örnek uygulamalı yaklaşım makalelerin %20'sinde yer alırken 2018-2021 döneminde bu oran %61'e yükselmiştir. Dolayısıyla, 2018-2021 dönemi makalelerinde incelenen BOBİ FRS bölümü ile ilgili olarak muhasebe kayıtlarına veya finansal tablo dönüşüm örneklerine önceki döneme oranla çok daha fazla rastlanmıştır. Bu durum, gerek muhasebe meslek mensuplarının uygulamacı olarak gerekse muhasebe akademisyenlerinin öğretici olarak BOBİ FRS'ye odaklanan zengin bir örnek uygulama havuzuna kavuştuklarına işaret etmektedir. (3) Örnek uygulamalı olup eleştirel özelliğe sahip makalelerin sayısı 2016-2017 döneminden 2018-2021 dönemine artış göstermiştir. Dabbağoğlu ve Dursun (2018), Gökçen ve diğerleri (2018), Gönen (2019), Mazman İtik (2020) ile Arzova ve Şahin (2021) makaleleri bu kapsamdaki makaleler olarak kabul edilmiştir. (4) 2016-2017 döneminde ampirik yaklaşım benimsenen makalelerin oranı %6'dan %10'a yükselmiştir. Bu çalışmalar, muhasebe meslek mensupları ile akademisyenlerinin BOBİ FRS algısını ölçmeye çalışan makalelerdir.

Şekil 4. BOBİ FRS'ye İlişkin Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Bu noktada belirtilmesi gereken bir diğer husus ise kavramsal ve örnek uygulamalı makalelerin bütünü değerlendirildiğinde 2016-2017 döneminde bunların %80'inde 2018-2021 döneminde ise bunların %75'inde karşılaştırmalı muhasebe yaklaşımı (comparative accounting approach) benimsenmiştir. Bir dönemden diğerine oran düşmüş gözükse de %75 oranı 2018-2021 dönemi örneklem büyüklüğü dikkate alındığında güçlü bir orandır. Bu bağlamda, Türkiye'de halihazırda Vergi Usul Kanunu (VUK)/ MSUGT, TFRS ve BOBİ FRS olmak üzere üç taraflı bir muhasebe mevzuatı

yürürlükte olduğundan çalışmaların karşılaştırmalı olarak hazırlanmış olmasının muhasebe meslek mensupları ve akademisyenlerinin incelenen konuyu mevzuatlar arası benzerlikler ve farklılıklar çerçevesinde anlamasına ve öğrenmesine önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir.

3.2. 2018-2021 Dönemi Makalelerinin İçerik Açısından Değerlendirilmesi

Bu bölümde, BOBİ FRS'ye ilişkin makalelerin konu başlıklarından yola çıkılarak her bir konu başlığı ile ilgili makaleler kendi aralarında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

3.2.1. BOBİ FRS'ye Genel Bakış Sergileyen Makaleler

2018-2021 dönemine ilişkin literatürde de 2016-2017 döneminde olduğu gibi BOBİ FRS'ye genel bakış sergileyen makaleler bulunmaktadır. Tespit edilen makaleler şunlardır: Doğan (2018), Kıymetli Şen ve Özbirecikli (2018), Gökçen ve diğerleri (2018) ile Durmuş ve Kutlu (2020).

Söz konusu makalelere bakıldığında Doğan (2018)'in makalesinde BOBİ FRS ile VUK ve MSUGT hükümlerini karşılaştırılarak kilit konumdaki farklılıkların ortaya konması amaçlanmıştır. Buna karşılık, BOBİ FRS ile TFRS hükümleri karşılaştırılarak ortaya çıkan temel farklar ise Durmuş ve Kutlu (2020) tarafından kavramsal bir yaklaşımla ve BOBİ FRS'nin daha iyi anlaşılması amacıyla dile getirilmiştir. Bunlarla birlikte yine kavramsal bir yaklaşımla Kıymetli Şen ve Özbirecikli (2018)'nin çalışmasında BOBİ FRS ile TFRS, VUK ve MSUGT hükümlerini karşılaştırarak farklılıkların, benzerliklerin ve hatta eksikliklerin saptanması ve bu eksikliklere öneriler getirilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, tespit edilen eksikliklere şu öneriler sunulmuştur: (1) Gelir tablosunda sürdürülen ve durdurulan faaliyetlerle ilgili kâr/zarar tutarının ayrı ayrı raporlanmasının temini ile işletmenin süreklilik arz edebilecek kâr veya zarar tutarının ayrı bir kalem olarak izlenmesi; (2) İşletmenin finansal performansının gerçekleşmiş kârlardan ayrı bir şekilde değerlendirilebilmesi için işletmenin maddi duran varlıklarına ait yeniden değerlendirme farklarının gelir tablosunda kapsamlı gelir bölümü açılarak ayrıca izlenmesi; ve (3) orta boy işletmelerin finansal bilgilerini kullanan finansal tablo kullanıcılarının işletmenin yükümlülüklerini bilme ihtiyacının olabileceği gerekçesiyle ertelenmiş vergi uygulamasının orta boy işletmeler içinde zorunlu kılınması (Kıymetli Şen & Özbirecikli, 2018, s. 482-483).

Diğer taraftan, Gökçen ve diğerleri (2018) tarafından kaleme alınan çalışma BOBİ FRS ve TFRS arasındaki önemli farklılıkları incelerken bunları bir örnek olay çerçevesinde muhasebe kaydı yaparak ele almış ve her olayın finansal tablolara yansımaları neticesinde BOBİ FRS ve TFRS açısından ortaya çıkan tutarsal farkların BOBİ FRS'de yapılan basitleştirmeler karşılığında finansal tablolarda ihtiyaca uygunluk ve gerçeğe uygun sunum ilkelerine zarar verdiğini ispatlamıştır. Ancak, yapılan ilk KGG'de söz konusu ilkelere zarar verdiği ifade edilen bu muhasebe politikalarında bir değişiklik yapıldığı görülmemiştir (Serçemeli & Şardağ Karabulut, 2021).

3.2.2. Bölüm 1 Kavramsal Çerçeve ve Finansal Tablolar

2018-2021 dönemine ilişkin literatürde Bölüm 1'e ilişkin olarak izleyen makalelere rastlanmıştır: Bulut Deniz ve Çukacı (2018), Gücenme Gençoğlu ve Kurt (2019), Karataş Aracı ve Bekçi (2019), Kaya (2019) ile Uzun ve Deran (2021).

Bulut Deniz ve Çukacı (2018)'nin çalışmasında Bölüm 1'de faydalı finansal bilginin özellikleri ile ara dönem raporlama başlıklı Bölüm 24'te değinilen önemlilik kavramının TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT çerçevesinde MODV açısından incelenmesi amaçlanırken, Gücenme Gençoğlu ve Kurt (2019)'un çalışmasında ise yine genel finansal raporlama ilkeleri başlığı altında ele alınan ihtiyatlılık kavramına odaklanılmıştır. Bu bağlamda, çalışmada varlıkların ve gelirlerin olduğundan yüksek, yükümlülüklerin ve giderlerin ise olduğundan düşük raporlanmaması amacıyla ihtiyatlılık kavramının BOBİ FRS bölümleri çerçevesinde değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Böylece, gizli ofofinansman olanaklarının BOBİ FRS'de ne şekilde yer aldığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, Karataş Aracı ve Bekçi (2019)'nin çalışmasında ise BOBİ FRS'nin bu bölümü MSUGT ile TFRS kapsamında yer alan ve 2018 yılında yürürlüğe giren Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçevenin son sürümü esas alınarak incelenmiştir. Düzenlemelerin her birinin birbiri ile metinsel akış, finansal tabloların amaçları, finansal tablolarda sunulan bilginin niteliksel özellikleri, finansal tablolar seti, finansal raporlama ilkeleri, finansal tablolarda yer alması gereken bilgiler, finansal tabloların unsurları ve finansal tablolarda ölçüm esasları çerçevesinde karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, BOBİ FRS uygulamalarının orta boy işletmeler açısından MSUGT ile benzeştiği buna karşın büyük boy işletmeler açısından TFRS uygulamalarına yakınsandığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, Kaya (2019) ile Uzun ve Deran (2021)'in çalışmalarında ise BOBİ FRS Bölüm 1'de varlık ve yükümlülükler için kullanılacak ölçüm esasına yapılan gönderme ile varlık ve yükümlülüklerin ilk ölçümde aksi belirtilmedikçe tarihi maliyete göre kayda alınması hükmünden yola çıkarak varlık ve yükümlülüklerin ölçümüne ilişkin değerlendirme esaslarının TFRS, BOBİ FRS ve VUK ile karşılaştırmalı olarak ele alınması ve birbiriyle uyumun tespit edilmesi hedeflenmiştir. Ölçüme ilişkin esasların, BOBİ FRS ve TFRS ile benzeştiği ancak VUK ile ayrıştığı görülmüştür.

3.2.3. Bölüm 2 Nakit Akış Tablosu

2018-2021 dönemine ilişkin literatürde nakit akış tablosunun BOBİ FRS açısından değerlendirilmesi hususunda Özdemir (2020)'in çalışması tespit edilmiştir. Bu makalenin amacı, BOBİ FRS ile uyumlu nakit akış tablosunu tanıtmaktır. Bu bağlamda, bir nakit akış tablosu örneği doğrudan ve dolaylı yöntem kullanılarak hazırlanmış ve her iki yöntemle göre raporlanan finansal bilginin ne derece ayrıntılı olduğu karşılaştırmalı bir yaklaşımla sunulmuştur.

3.2.4. Bölüm 4 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar

2018-2021 dönemine ilişkin literatürde raporlama döneminden sonraki olaylara ilişkin işlemlerin Tüm (2018)'ün çalışmasında BOBİ FRS açısından ele alındığı izlenmiştir. Uygulamacılara yönelik olan bu çalışmanın amacı, raporlama döneminden sonraki düzeltme gerektiren veya gerektirmeyen olayları örnekleyerek, düzeltme gerektiren olaylarda hem olayın neden düzeltme gerektirdiğini açıklamak hem de yapılması gereken muhasebe kayıtları ile olayı somutlaştırmaktır.

3.2.5. Bölüm 5 Hasılatın Ölçülmesi

2018-2021 dönemine ilişkin literatürde 2016-2017 döneminde olduğu gibi hasılatın BOBİ FRS açısından muhasebeleştirilmesi ile ilgili makaleler mevcuttur. Bunlardan konuyu genel bir bakış açısıyla değerlendirdiği düşünülen izleyen çalışmalara rastlanmıştır: Sabuncu (2018) ve Memiş (2019). Bu bağlamda, Sabuncu (2018)'nin çalışmasında bu bölüm kapsamında yer alan muhasebe politikalarına göre hasılatın muhasebeleştirilmesi Tekdüzen Muhasebe Sistemi (TDMS) ile karşılaştırmalı olarak ele alınması ve muhasebe kaydının BOBİ FRS'ye ve TDMS'ne göre nasıl olacağını farklılıklar dikkate alınarak örneklenmesi amaçlanmıştır. Diğer taraftan, Memiş (2019)'in makalesinde ise hasılatın muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümlerin TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT cephesinden kavramsal olarak karşılaştırılması hedeflenmiştir. Çalışmaların bütününde özellikle vade farklı satış hasılatından vade farkının MSUGT'ta ayrıştırılmaması, TFRS'de ayrıştırılması ve BOBİ FRS'de ise vadenin bir yıla kadar olması durumunda ayrıştırılmayıp vadenin bir yılı aşması durumunda ayrıştırılması en önemli bulgudur.

Diğer taraftan, 2018-2021 döneminde Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu (2018), Çatıkkaş ve diğerleri (2018), Kılılı ve Işık (2018) tarafından kaleme alınan makalelerde ise bu bölüm kapsamında düzenlenen özellikli muhasebe konularından biri olan inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe politikaları ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu (2018) inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe politikalarını kavramsal bir yaklaşımla TFRS, BOBİ FRS ve VUK hükümleri çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele almış ve muhasebe politikalarındaki farklılıkların dönem kâr veya zararına olan yansımalarının değerlendirilmesini amaçlamıştır.

Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu (2018)'nin makalesinden farklı olarak Çatıkkaş ve diğerleri (2018) ise inşaat sözleşmelerini sadece BOBİ FRS perspektifinden ele alarak içinde muhasebe kayıtlarını da barındırması sebebiyle BOBİ FRS uygulayıcılarına rehber olabilecek bir örnek uygulama yapmayı hedeflemiştir. Kılılı ve Işık (2018)'in çalışmasında ise inşaat sözleşmelerine ilişkin muhasebe politikaları TFRS, BOBİ FRS ve VUK açısından karşılaştırmalı olarak ele alınmış olmakla birlikte muhasebe kayıtlarına odaklanan örnek uygulama TFRS 15 ve TMS 23 çerçevesinde TFRS cephesinden hazırlanmıştır. Her iki finansal raporlama standardı arasında farklılıklar olmasına karşın BOBİ FRS ve TFRS'de inşaat sözleşmeleri açısından ortak paydanın tamamlanma yüzdesi yöntemi olması sebebiyle söz konusu örnek uygulamanın BOBİ FRS uygulamacılarına rehberlik sağlaması amaçlanmıştır.

Makalelerin ortak noktası olarak VUK'ta "Tamamlanma Yöntemi" uygulanılmakta olduğundan inşaat işine ait hasılatın ve giderlerin dönem kâr veya zararına yansıtılması için işin tamamlanması beklenirken, TFRS ve BOBİ FRS'de "Tamamlanma Yüzdesi Yöntemi" ile inşaat işine ait hasılat ve giderler dönem kâr veya zararına her dönem yansıtılmaktadır.

Bu çerçevede, Gücenme Gençoğlu ve İşseveroğlu (2018)'nin çalışmasında, inşaat işleriyle uğraşan şirketlerin inşaat sözleşmelerini muhasebeleştirirken muhasebenin dönemsellik ve gerçeğe uygun sunum ilkeleri çerçevesinde finansal raporlama standartlarında yer alan tamamlanma yüzdesi yöntemini kullanmasının söz konusu bu işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliğine katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Aynı doğrultuda, Kılılı ve Işık (2018), BOBİ FRS'de benimsenen tamamlanma yüzdesi yönteminin dönemsellik ilkesini sağladığına işaret etmiştir. Çatıkkaş ve diğerleri (2018)'nin makalesinde de tamamlanma yüzdesi yöntemi ile muhasebenin gerçeğe uygun sunum, karşılaştırılabilirlik ve tam açıklama kavramlarının sağlandığı dile getirilmiştir.

3.2.6. Bölüm 6 Stoklar

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe 2016-2017 döneminde olduğu gibi stoklara ilişkin muhasebe politikalarını farklı perspektiften ele alan şu çalışmalara rastlanmıştır: Selvi ve Ercan (2018), Kaya (2018), Öztürk ve Güleç (2018), Gönen (2019), Yalçın (2019a), Arısoy ve Tuğay (2019), Dayıoğlu ve Dursun (2020), Mazman İtik (2020), Boşdurmaz (2021), Kıymık (2021), Yeter ve Altunay (2021) ve Dabbağoğlu ve Dursun (2018).

Selvi ve Ercan (2018)'in çalışmasında BOBİ FRS'nin bu bölümünde belirlenen muhasebe politikalarının TMS 2 ile VUK hükümlerine göre karşılaştırmalı olarak ele alınması amaçlanmıştır. Bu çalışmada Bölüm 6 ve TMS 2 hükümleri arasında oldukça benzerlikler olduğu, bununla birlikte BOBİ FRS ile VUK hükümleri arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Aynı doğrultuda, Kaya (2018)'nin çalışmasında ise Bölüm 6 hükümleri TMS 2 hükümleri ile daha ayrıntılı olarak karşılaştırılmış ve aralarındaki farklılıkların ve uyumun açıklanmasına odaklanılmıştır. Her iki çalışmada da yapılan karşılaştırmanın kavramsal seviyede olduğu ve çalışmaların birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmalar, aynı zamanda 2016-2017 dönemine ait Öztürk (2017a)'ün YFRÇ'de stoklar konulu çalışmasının devamı niteliğindedir. Bu çalışmalara ek olarak Öztürk ve Güleç (2018) ise TFRS'den sonra BOBİ FRS'de de bir muhasebe politikası olarak sunulması sebebiyle daha da önem kazanan normal maliyet yöntemine ilişkin kavramsal bir bakışı ele almayı hedeflemiştir.

Bunlarla birlikte stoklara ilişkin muhasebe politikalarının örneklenerek incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalar iki gruba ayrılabilir. Birinci grup çalışmalar Yalçın (2019a) ve Kıymık (2021) makalelerinde olduğu gibi stoklara ilişkin olarak BOBİ FRS'ye ait muhasebe politikalarını TFRS ve VUK ile karşılaştırmalı ve ayrıntılı olarak örnek muhasebe kayıtları ile inceleyen çalışmalardır.

Çalışmaların ortak noktası olarak stoklara ilişkin muhasebe politikalarında BOBİ FRS ve TFRS birbirine yakinken, standartlar ile VUK arasında farklılıklar söz konusudur.

İkinci grup çalışmalar ise Gönen (2019), Arısoy ve Tuğay (2019), Mazman İtik (2020), Boşdurmaz (2021), Yeter ve Altunay (2021) makalelerinde ele alındığı gibi üretilen mamul maliyetlerinin bir başka deyişle dönüştürme maliyetlerinin belirlenmesi noktasında BOBİ FRS'de seçimlik olarak sunulan normal maliyet yöntemi ile tam maliyet yönteminin finansal raporlamaya etkilerini örnek uygulama yaparak açıklamayı hedeflemiştir. Söz konusu yöntemlerin etkileri, Gönen (2019)'in çalışmasında herhangi bir mamul üreten işletme cephesinden, Arısoy ve Tuğay (2019)'in çalışmasında Burdur ilinde faaliyet gösteren et ve et ürünleri konusunda uzmanlaşmış bir üretim işletmesi cephesinden, Mazman İtik (2020)'in çalışmasında otomotiv yedek parçası üreten bir işletme cephesinden, Boşdurmaz (2021)'in çalışmasında bir hazır giyim işletmesinde kot pantolon üretimi cephesinden, Yeter ve Altunay (2021)'in çalışmasında ise süzme yoğurt üreten bir işletme cephesinden ele alınmış olup dönüştürme maliyetlerinin brüt kâr veya zarar üzerindeki etkisi Gönen (2019)'in, Mazman İtik (2020)'in ve Yeter ve Altunay (2021)'in çalışmalarında BOBİ FRS açısından, Arısoy ve Tuğay (2019) ile Boşdurmaz (2021)'in çalışmalarında ise TMS 2, BOBİ FRS ve VUK açısından açıklanmıştır. Bu çalışmaların ortak noktası, normal kapasite kullanımları dışındaki üretimlerde yani atıl kapasite olması durumunda tam maliyet yöntemine göre sabit genel üretim giderlerinin tamamının mamul maliyetine yansıtılması neticesinde ortaya çıkan satışların maliyeti tutarı ile normal maliyet yönteminin kullanılması durumunda sabit genel üretim giderlerinin kapasite kullanım oranı kadarki kısmının mamul maliyetine yüklenmesi ile ortaya çıkan satışların maliyeti tutarını karşılaştırarak gerçeğe uygun sunumun normal maliyet yöntemi ile mümkün olabileceğini ispatlamış olmalarıdır. Bu çalışmalar, aynı zamanda 2016-2017 dönemine ait Gökçen ve Öztürk (2017)'ün tam maliyet ve normal maliyet yöntemlerini BOBİ FRS ve TFRS açısından inceledikleri çalışmasının devamı niteliğindedir.

Bu çerçevede BOBİ FRS'de stoklara ilişkin olarak dönüştürme maliyetlerinin belirlenmesinde seçimlik muhasebe politikasına yer verilmesinin muhasebenin tutarlılık ilkesine zarar verdiğine ilişkin bir görüş de yazarlar tarafından oluşturulmuştur (Gönen, 2019; Mazman İtik 2020).

Diğer taraftan; Dayıoğlu ve Dursun (2020) stoklara ilişkin örnek uygulamalarında BOBİ FRS, VUK ve TFRS cephesinden finansman unsurlarındaki farklılıklara odaklanmıştır. Dabbağoğlu ve Dursun (2018) ise BOBİ FRS'deki stoklara ilişkin muhasebe politikalarını vadeli satın alınan ticari malın maliyeti cephesinden VUK ile karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Bu çalışmanın amacı, BOBİ FRS'de vadesi bir yılı aşmayan ticari mal alımlarında itfa edilmiş maliyet yöntemi kullanılmayarak vade farkının ayrıştırılmayıp ticari malın edinme maliyetine yüklenmesi durumu ile vadesi bir yılı aşan ticari mal alımlarında ise itfa edilmiş maliyet yöntemi kullanılarak mala ilişkin vade farklarının tahakkuk ettikçe finansman giderlerine yansıtılmasının tartışılmasıdır. Çalışmada vade farkının ayrıştırılmayarak

kolaylık sağlanması karşısında muhasebenin tutarlılık, karşılaştırılabilirlik, özün önceliği, tahakkuk ve dönemsellik ilkelerine zarar verildiği savunulmuştur.

3.2.7. Bölüm 7 Tarımsal Faaliyetler

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe tarımsal faaliyetlere ilişkin muhasebe politikalarının Sabuncu (2019a) tarafından ele alındığı görülmüştür. Çalışmada canlı varlıkların muhasebeleştirilmesinde BOBİ FRS ile TFRS arasında benzerliklerin buna karşılık BOBİ FRS ile VUK arasında farklılıkların ağır bastığı dile getirilmiştir. Sabuncu (2019a)'nın makalesinde mevzuat içerisinde karşılaştırmalı bir yaklaşımın benimsenmiş olmasının yanı sıra canlı varlıklara ilişkin muhasebe politikalarının BOBİ FRS açısından anlaşılmasına yönelik muhasebe kayıtlarına da yer verilmiştir. Bu çerçevede, mevzuatlar arasındaki en önemli farklılık TFRS ve BOBİ FRS'de canlı varlıkların gerçeğe uygun değerle izlenmesi mümkünken VUK'a göre maliyet değeri geçerlidir.

3.2.8. Bölüm 9 Finansal Araçlar ve Özkaynaklar

Finansal araçlar konusunda, Dinç ve Atasel (2018), Yücel (2018), Yalçın (2019b), Bayri ve diğerleri (2019), Tuğay ve Arısoy (2019) ile Fidan ve Eskin (2020) tarafından kaleme alınan makalelere rastlanmıştır. Bu çalışmalar, 2016-2017 dönemine ait Öztürk (2017b)'ün finansal araçların BOBİ FRS'ye ve TFRS'ye göre ölçülmesi ve muhasebeleştirilmesi konusunu ticari alacaklar, ticari alacaklarda değer düşüklüğü, borçlanma araçları ve özkaynak araçları açısından incelediği makalesinin farklı açılardan devamı niteliğindedir.

Dinç ve Atasel (2018)'in çalışmasında Bölüm 9 kapsamında yer alan riskten korunma muhasebesine ilişkin muhasebe politikalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Makalede riskten korunmaya ilişkin mevzuat TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT açısından ele alındıktan sonra uygulayıcılara yol gösterici olması için riskten korunma muhasebesine yani riskten korunmak amacıyla kullanılan türev ürünlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin örnek uygulamalar ele alınmıştır. Yücel (2018)'in çalışması da aynı kapsamdadır.

Dinç ve Atasel (2018) ve Yücel (2018)'den farklı olarak Yalçın (2019b) ise Bölüm 9'un bir başka boyutu olan menkul kıymetlere yapılan yatırımları TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT açısından karşılaştırarak ele almayı hedeflemiş ve karşılaştırmayı sınıflandırma ve ölçüm, işlem maliyetleri, faiz ve kur farkları, değer düşüklüğü, değerlendirme farkları, elden çıkarma ve dipnotlar ile açıklamalar çerçevesinde yapmıştır. Menkul kıymetlere ilişkin muhasebeleştirme uygulamaya dönük muhasebe kayıtları ile örneklenmiştir.

Bunlarla birlikte Bayri ve diğerleri (2019) menkul kıymetlere yapılan yatırımların muhasebeleştirilmesini TFRS, BOBİ FRS ve ertelenmiş vergi etkisi çerçevesinde incelemiştir.

Yukarıdakilerden farklı olarak Tuğay ve Arısoy (2019) ile Fidan ve Eskin (2020)'in çalışmalarında ise finansal araçların kapsamlı olarak analizi amaçlanmıştır. Tuğay ve Arısoy (2019)'un çalışmasında alacaklar, borçlar, borçlanma araçları, özkaynak araçlarındaki yatırımlar, finansal araçlarda değer düşüklüğü konularının TFRS ve BOBİ FRS açısından ele alınmasına odaklanılmıştır. Ticari alacaklarda değer düşüklüğü, itfa edilmiş maliyetle ölçülen borçlanma araçları, alım-satım amaçlı elde bulundurulan özkaynağa dayalı finansal araç gibi özellikli hususlar muhasebe kayıtları ile örneklenmiştir. Fidan ve Eskin (2020) ise finansal varlıkların sınıflandırılmasını, ölçülmesini ve muhasebeleştirilmesini VUK ve BOBİ FRS açısından incelemeyi amaçlamış, muhasebe kaydı örneklerini alacaklar, borçlanma araçları ve özkaynak araçları üzerinden vermiştir. Bu iki çalışma birbirini tamamlar niteliktedir.

3.2.9. Bölüm 12 Maddi Duran Varlıklar

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe MDV'ların muhasebeleştirilmesi ile ilgili olarak izleyen çalışmalara rastlanmıştır: Yücel ve diğerleri (2018), Yelgen ve Uyar (2018), Güleç (2018), Cengiz (2018), Sabuncu (2019b), Kaya ve Yazan (2019), Deran ve Acar (2019), Tunçez (2020) ile Albeni (2021).

Yücel ve diğerleri (2018)'nin çalışmasının amacı, MDV tanımı, ilk edinme, vade farkları, finansman giderleri, inşa yoluyla edinme, takas yoluyla edinme, ilk muhasebeleştirme sonrası yapılan harcamalar, dönem sonunda değerlendirme, amortisman uygulamaları, değer düşüklüğü ile bilanço dışı bırakma gibi hususların BOBİ FRS, TFRS ve VUK çerçevesinde kavramsal bir yaklaşımla ele alınmasıdır. MDV'lere ilişkin BOBİ FRS ve TFRS hükümleri birbirine yakınken, VUK hükümleri standartlardan ayrılmaktadır.

Diğer taraftan; Yelgen ve Uyar (2018)'in çalışmasında ise BOBİ FRS'deki MDV'lara ilişkin muhasebe politikalarının ilk edinme, vade farkları, borçlanma maliyetleri, edinme sonrası ölçüm, değer düşüklüğü, amortisman uygulamaları ve bilanço dışı bırakma olmak üzere tüm önemli yönleri ile ele alınması amaçlanmıştır. Bu hususlar muhasebe kayıtları ve amortismanda olduğu gibi destekleyici hesaplamalarla örneklenmiştir. Bu bağlamda, Sabuncu (2019b) ise aynı hususları BOBİ FRS ve VUK cephelerinden karşılaştırmalı olarak ele almayı ve aralarındaki uyumu tespit etmeyi amaçlamış ve ilk edinme, amortisman ve bilanço dışı bırakma süreçlerini BOBİ FRS ve VUK açısından ayrı ayrı kaydederek göstermiştir. Ayrıca, Güleç (2018) ve Tunçez (2020)'in çalışmalarında ise MDV'lara ilişkin muhasebe politikaları TFRS ve BOBİ FRS açısından karşılaştırılmış ve BOBİ FRS açısından muhasebe kayıtları ile örneklenmiştir.

Bunlarla birlikte Deran ve Acar (2019)'ın çalışması ise MDV'lara ilişkin muhasebe politikalarını BOBİ FRS, TFRS ve VUK çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele alarak bunların bilanço ve gelir tablosu kalemlerine etkilerine odaklanmıştır. Bu çerçevede, ilk örnek uygulamada ilk edinme maliyetinin vade farksız olarak belirlenmesinin akabinde edinimin olduğu yılda amortismanın her mevzuata göre nasıl hesaplanacağı ile ortaya çıkan farklılık, ikinci örnek uygulamada vade farklı edinim

olması durumunda bunun her mevzuat açısından nasıl bir bugünkü değer hesabına tabi olacağı ve yaratacağı farklılık, üçüncü örnekte ise MDV'larda değer düşüklüğünün raporlanmasının her mevzuat açısından yaratacağı farklılık analiz edilmiş ve vurgulanmıştır.

Bu çerçevede, Yücel ve diğerleri (2018), Yelgen ve Uyar (2018), Güleç (2018), Sabuncu (2019b) ile Deran ve Acar (2019)'ın çalışmalarının MDV'lara ilişkin muhasebe politikalarını bütüncül bir yaklaşımla ele aldıkları görülmüştür.

Bunlarla birlikte literatürde MDV'ların muhasebeleştirilmesinde belirli bir alana odaklanan aşağıdaki çalışmalar da bulunmaktadır.

Cengiz (2018), MDV'ların muhasebeleştirilmesi noktasında konunun amortisman boyutunu ele almıştır. Dolayısıyla, amortismanla ilişkin muhasebe politikaları BOBİ FRS, TFRS ve VUK'a göre karşılaştırmalı bir yaklaşımla incelenmiştir. Çalışmada bir ticari işletme örneği düzenlenerek amortismanla tabi tutarın, amortisman süresinin, amortisman yönteminin belirlenmesi çerçevesinde yapılan amortisman hesaplamaları her üç mevzuata göre incelenmiş ve amortisman tutarlarının mevzuat çerçevesinde gösterdiği değişimin izlenmesi hedeflenmiştir. Bu noktada belirtilen en önemli farklardan biri amortismanla tabi tutarın hesaplanmasında BOBİ FRS ve TFRS'de kalıntı değer dikkate alınması ancak VUK'ta kalıntı değer göz önünde bulundurulmamasıdır. Ayrıca, kıst amortisman BOBİ FRS ve TFRS'deki amortisman hesaplamasında genel bir kuralken, VUK'ta sadece binek otomobiller için geçerlidir.

Kaya ve Yazan (2019)'ın çalışmasında ise MDV'ların BOBİ FRS'de ilk muhasebeleştirmeden sonra nasıl izleneceğine (maliyet yöntemi veya yeniden değerlendirme yöntemi) odaklanılmıştır. Yazarlar, yeniden değerlendirme yöntemine göre yapılan değerlemenin muhasebeleştirilmesini TFRS'de yer alan ancak BOBİ FRS metnine yansıtılmamış olan brüt yöntem ve net yöntem ile kendi önerileri olan direkt yöntemle göre örnek uygulama yaparak göstermişlerdir. Kaya ve Yazan (2019)'ın çalışmasını tamamlayan bir başka çalışma ise Albeni (2021)'ye aittir. Çalışmada uygulama örneği gerek maliyet yöntemine gerekse yeniden değerlendirme yöntemine göre brüt ve net yaklaşım dikkate alınarak düzenlenmiş ve aradaki farklılıkların nedenlerinin açıklanması amaçlanmıştır. Böylece, her iki makale özellikle yeniden değerlendirme yöntemi uygulanırken brüt yöntem ve net yöntemle göre muhasebeleştirmede uygulayıcılara rehberlik sağlamaktadır.

3.2.10. Bölüm 13 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

2016-2017 dönemine ait Kılınç (2016)'ın makalesinin bir devamı olarak 2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe de Sabuncu (2019c) yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin muhasebe politikalarını ele almıştır. Çalışmada yatırım amaçlı gayrimenkullere ilişkin muhasebe politikalarının BOBİ FRS ile VUK açısından karşılaştırılması ve her iki mevzuat arasındaki farklılıkların ortaya

konması amaçlanmış ve örnek olaylar yardımı ile muhasebe kayıtları oluşturulmuştur. Ayrıca, yatırım amaçlı gayrimenkullerin Bölüm 13 ile TMS 40 standardı arasındaki farklılıklarına da değinilmiştir.

3.2.11. Bölüm 14 Maddi Olmayan Duran Varlıklar

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe MODV'lara ilişkin olarak Güleç (2018), Kendir ve Aslantaş Ateş (2020) ile Sürmen ve Bayraktar (2021) tarafından yazılan çalışmalar yer almaktadır.

Bölüm 12 ile ilgili literatürde değinilen Güleç (2018)'e ait çalışmada MODV'lar aynı makalenin bir diğer konusunu oluşturmuştur. Yazar, MODV'lar ile ilgili muhasebe politikalarını TFRS ve BOBİ FRS ile karşılaştırmalı olarak ele almış ve faydalı ömrün belirsiz olmasına ilişkin olarak BOBİ FRS'nin TFRS'den farkını dikkate alan bir örnek sunmuştur.

Diğer taraftan, Kendir ve Aslantaş Ateş (2020) ile Sürmen ve Bayraktar (2021) tarafından kaleme alınan makaleler ise MODV'ların araştırma ve geliştirme (AR-GE) faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi boyutuna çok yönlü olarak odaklanmıştır. Dolayısıyla bu çalışmalarda sadece Bölüm 14'ün esas alınmadığı AR-GE ile ilgili diğer BOBİ FRS bölümlerinin de incelendiği görülmüştür.

Bu bağlamda, Kendir ve Aslantaş Ateş (2020) çalışmasında Isparta Göller Bölgesi Teknokenti'nde faaliyet gösteren bir firmanın AR-GE faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi TFRS, BOBİ FRS ve VUK çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelenirken AR-GE faaliyetlerinin tüm önemli yönleriyle ele alınması amaçlanmıştır. AR-GE için hammadde tedarikinin Bölüm 6'nın, hammaddelerin AR-GE faaliyetlerinde kullanımının Bölüm 14'ün, AR-GE faaliyetlerindeki personel ücretlerinde devlet teşviklerinden yararlanılması ile bağış ve desteklerin Bölüm 16'nın, AR-GE faaliyetinde kullanılacak MDV'lara ilişkin işlemlerde Bölüm 12'nin esas alındığı görülmüştür. Sürmen ve Bayraktar (2021) ise AR-GE harcamalarına ilişkin muhasebe politikalarını TFRS, BOBİ FRS ve VUK çerçevesinde karşılaştırmalı olarak ele alırken sadece Bölüm 14 değil aynı zamanda AR-GE varlığının itfa süresinin güncellenmesi durumunda dikkate alınması gereken Bölüm 3 ile AR-GE varlığının dönem sonlarında değerlendirilmesi durumunda başvuru Bölüm 18 analize dahil edilmiş ve muhasebe kayıtlarıyla örneklenmiştir. Her iki çalışmanın ortak noktası VUK ile BOBİ FRS ve TFRS arasındaki farka AR-GE harcamaları açısından vurgu yapmakta olmalarıdır. VUK'ta AR-GE harcamalarının aktifleştirilmesi veya dönem gideri olarak kaydedilmesi seçenekleri sunulmuşken BOBİ FRS ve TFRS'de araştırma harcamaları dönem gideri olarak kaydedilir ancak geliştirme harcamaları gerekli koşulların sağlanması durumunda aktifleştirilir.

3.2.12. Bölüm 15 Kiralamalar

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe kiralama işlemleri ile ilgili olarak şu çalışmalara rastlanmıştır: Demirci ve Kıymaz Kıvraklar (2018), Karahan (2019), Karahan ve Ayvalıoğlu (2019), Marşap ve Yanık (2019), Kaya ve diğerleri (2020) ile Arzova ve Şahin (2021).

Demirci ve Kıymaz Kıvraklar (2018)'in çalışmasında BOBİ FRS, TFRS ve VUK kapsamında finansal kiralama işlemleri karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve farklılıkların ortaya konması amaçlanmıştır. Aynı zamanda BOBİ FRS ile paralellik arz etmesi sebebiyle sadece yeni kiralama standardı TFRS 16 değil eski kiralama standardı TMS 17'de ele alınmıştır. Bu çalışmadaki örnek uygulama, kiracı ve kiraya veren açısından her bir mevzuat dikkate alınarak kurgulanmıştır. Ortaya çıkan farklılıkların azaltılmasının tutarlı raporlamaya katkı sağlayacağı dile getirilmiştir.

Kiralama işlemlerine ilişkin muhasebe politikalarının finansal kiralama boyutuyla kiracı ve kiraya veren açısından ele alındığı diğer çalışmalardan biri olan Karahan (2019)'ın çalışmasında BOBİ FRS ve VUK çerçevesinde, Karahan ve Ayvalıoğlu (2019)'nun çalışmasında ise BOBİ FRS ve TFRS çerçevesinde karşılaştırmalı bir analiz yapılmasına odaklanılmış ve örnek uygulama kiracı açısından ele alınarak muhasebe kayıtlarına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Kaya ve diğerleri (2020) ise birçok çalışmanın finansal kiralamaya odaklandığını belirleterek kiralama işlemlerine ilişkin muhasebe politikalarını faaliyet kiralaması cephesinden BOBİ FRS, TFRS ve VUK ile karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamış ve faaliyet kiralamasına ilişkin örnek uygulamayı kiracı ve kiraya veren açısından düzenlemiştir. Kaya ve diğerleri (2020)'nin çalışmasından farklı olarak Arzova ve Şahin (2021) ise kiralama işlemlerini sadece kiracı açısından BOBİ FRS ve TFRS ile karşılaştırmalı bir şekilde analiz ederek faaliyet kiralaması işlemlerinde farklı standartları esas alan kiracı konumundaki işletmelerin finansal sonuçlarının yanıltıcı olacağını, finansal sonuçlar ve finansal oranların karşılaştırılabilirliğinin zarar göreceğini vurgulamayı amaçlamıştır. Bu amaç çerçevesinde faaliyet kiralaması açısından TFRS'yi uygulayan kiracı ile BOBİ FRS'yi uygulayan kiracının yapacağı muhasebe kayıtları düzenlenmiştir.

Bunlarla birlikte Marşap ve Yanık (2019)'ın çalışmasında ise kiralama işlemlerinin özellikli konularından biri olan sat ve geri kiralamaya ilişkin muhasebe politikaları TFRS ve BOBİ FRS ile karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve örnek uygulamaya yer verilmiştir.

3.2.13. Bölüm 16 Devlet Teşvikleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe devlet teşviklerine ilişkin muhasebe politikalarının kaleme alındığı izleyen makalelere rastlanmıştır: Küçük (2018), Eskin (2020), Altınkaynak ve Doğan (2020), Dinç ve Yıldırım (2020), Yazarkan ve Yılmaz Soğuksu (2020).

Devlet teşvikleri ile ilgili olarak Küçük (2018), Eskin (2020), Altınkaynak ve Doğan (2020) ile Yazarkan ve Yılmaz Soğuksu (2020) tarafından kaleme alınan çalışmalarda devlet teşviklerinde özelliikli konuların muhasebeleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Küçük (2018) çalışmasında piyasa faiz oranından daha düşük bir faiz oranı ile temin edilen devlet teşviki niteliğindeki kredilerin BOBİ FRS açısından incelenmesine odaklanmış ve bu tür kredilere ilişkin olarak iki türlü hesaplama yaklaşımı ile direkt ve indirekt kayıt yöntemleri olmak üzere iki türlü muhasebeleştirme şekli önermiştir.

Eskin (2020), devlet teşviklerinin bir başka özelliikli boyutu olan kalkınma ajansı desteklerinin MSUGT ve BOBİ FRS açısından muhasebeleştirilmesini örneklerle ele almış ve devlet teşviklerinin MSUGT’da brüt satışlarda, BOBİ FRS’de ise brüt satış hasılatı dışında kalan esas faaliyetlerde raporlanmasının gelir tablosunda farklı sonuçlar doğurduğunu belirterek uygulamada çeşitliliğin sona erdirilmesini önermiştir.

Bunlarla birlikte Altınkaynak ve Doğan (2020), devlet teşviklerini BOBİ FRS, TFRS ve MSUGT bakış açısıyla turizm sektörü açısından muhasebe kayıtları ile ele alırken, Yazarkan ve Yılmaz Soğuksu (2020) ise Ordu bölgesinde faaliyet gösteren bir işletmenin yine özelliikli bir vaka olarak KOSGEB’den KOBİGEL programı kapsamında satın aldığı makine ve teçhizat edinime ilişkin teşviklere yönelik muhasebe kayıtlarını MSUGT, BOBİ FRS ve TFRS açısından incelemiştir. KOBİGEL teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde gelir yaklaşımının benimsenmesinin uygun olduğu ifade edilerek halihazırda yürürlükte olan hesap planında devlet teşviklerine ilişkin ertelenmiş gelir hesabının açılması önerilmiştir.

Diğer taraftan, Dinç ve Yıldırım (2020) devlet teşviklerine ilişkin muhasebe politikalarını BOBİ FRS, TFRS ve MSUGT açısından karşılaştırmalı olarak ele almış ve devlet teşviklerini bütüncül bir yaklaşımla türlerine göre yevmiye kayıtları ile örneklemiştir. Çalışmada, sermaye yaklaşımının yanlış anlaşıldığı, muhasebe kayıtlarında kullanılan hesaplarda çeşitliliğe rastlandığı ifade edilmiş ve muhasebeleştirmede kullanılacak hesaplara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

3.2.14. Bölüm 17 Borçlanma Maliyetleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe Elagöz ve Özcan (2020)’in çalışmasında borçlanma maliyetlerine ilişkin muhasebe politikalarının ele alındığı görülmüştür. Çalışmada borçlanma maliyetlerinin karşılaştırılması amacı doğrultusunda örnek uygulama düzenlenerek VUK, TFRS ve BOBİ FRS’ye göre çözümü yapılmıştır. Böylece, TFRS ve BOBİ FRS’ye göre muhasebeleştirmenin aynı olduğu ancak VUK’un MDV’lara ve stoklara ilişkin aktifleştirmenin tamamlanmasından sonra borçlanma maliyetlerini aktifleştirme veya gider kaydetme noktasında sunduğu seçimlik yaklaşımdan dolayı diğer mevzuattan ayrıldığı ifade edilerek mevzuatta birliğe gidilmesi önerisinde bulunulmuştur.

3.2.15. Bölüm 19 Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Şarta Bağlı Varlıklar

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe Yıldırım (2019)'ın çalışmasında TFRS, BOBİ FRS ve VUK cephesinden karşılıklara, şarta bağlı yükümlülüklere ve şarta bağlı varlıklara ilişkin muhasebe politikaları karşılaştırılmıştır. BOBİ FRS hükümlerinde karşılıklar konusuna odaklanılmış ve muhasebeleştirmeye yönelik örnek uygulamalara yer verilmiştir.

3.2.16. Bölüm 20 Yabancı Para Çevrim İşlemleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe Karacan ve diğerleri (2018) kur farklarına ilişkin muhasebe politikalarını TFRS, BOBİ FRS ve VUK çerçevesinde benzerlik ve farklılıkları dikkate alarak kavramsal bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamıştır. Argun ve Güneş (2021)'in makalesinde ise yabancı paralı yükümlülüklerden kaynaklanan kur farklarına ilişkin muhasebe politikaları TFRS, BOBİ FRS ve VUK açısından incelenmiş ve kurun dalgalandığı durumlarda yabancı paralı yükümlülüklerden kaynaklanan olumsuz kur farklarının işletmeyi borca batık veya sermaye kaybeder konuma sürüklemesinin önüne geçilmesi amacıyla yönelik olarak muhasebenin dönemsellik ve tutarlılık ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

3.2.17. Bölüm 21 İş Birleşmeleri

2018-2021 dönemini kapsayan BOBİ FRS literatüründe Kıymetli Şen ve Karagül (2018)'ün çalışmasının amacı BOBİ FRS'nin TFRS'den farklı yönlerinden biri olan ortak kontrole tabi iş birleşmelerinin finansal tablolarda raporlanmasında kullanılan "hakların birleşmesi" yöntemi hakkında bilgi sunmaktır. Çalışmada, yöntem tasarlanan örnek uygulama ile ayrıntılı olarak incelenmiştir.

3.2.18. Bölüm 27 Geçiş Hükümleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe BOBİ FRS'nin ilk uygulamasına ilişkin olarak Kıymetli Şen (2020), Demir (2020), Kablan ve Ergüden (2020)'in çalışmalarının amacı bir finansal raporlama çerçevesinden diğerine dönüşümü tesis edebilmek olmuştur. Bu bağlamda, Kıymetli Şen (2020), MSUGT ve VUK uyarınca hazırlanmış 2017 yılına ait örnek bilanço ve gelir tablosundan faydalanarak işletmenin 31.12.2017 tarihli bilançosundaki kalemleri ve tutarları BOBİ FRS hükümlerini uygulayarak 01.01.2018 tarihli açılış bilançosu kalemleri ve tutarlarına dönüştürmüştür. Bununla birlikte Demir (2020)'de 31.12.2019 tarihli VUK mizanından yola çıkarak gerekli dönüşümü yapmış ve BOBİ FRS ile uyumlu bilanço ve gelir tablosunu hazırlamıştır. Kablan ve Ergüden (2020) ise aynı şekildeki dönüşümü hem TFRS'ye hem de BOBİ FRS'ye yönelik olarak örneklemiş, ortaya çıkan tutarsal farkları VUK ile karşılaştırmalı olarak göstermiştir.

Diğer taraftan, Kıymetli Şen (2020), Demir (2020) ve Kablan ve Ergüden (2020)'den farklı olarak Ataman ve diğerleri (2018) ile Karaömer ve Özbirecikli (2019)'nin çalışmalarındaki amaç ise bir finansal raporlama çerçevesinden diğerine dönüşüm neticesinde raporlama çerçevelerindeki

farklılıklardan kaynaklı olarak finansal oranlarda meydana gelmesi beklenen değişimlerin ve gerekçelerinin tespitidir. Bu bağlamda, Ataman ve diğerleri (2018) MSUGT hükümlerine göre hazırlanmış 2018 yılına ait bilanço ve gelir tablosunu BOBİ FRS hükümlerine göre uyarlandıktan sonra işletmenin likidite, finansal yapı, faaliyet ve kârlılık oranlarını MSUGT ve BOBİ FRS açısından hesaplayarak işletmenin benimsediği finansal raporlama çerçevesinin işletmenin finansal oranlarını MSUGT üzerinden hesaplanan oranların aksine BOBİ FRS’de ne yönde etkilediğini nedenleri ile birlikte tespit etmeye çalışmıştır. Aynı doğrultuda, Karaömer ve Özbirecikli (2019)’nin çalışmasında ise bir işletmenin 01.01.2018 tarihli açılış bilançosundan yola çıkılarak 2018 yılında gerçekleşen işlemler bir taraftan VUK/MSUGT hükümlerine göre diğer taraftan BOBİ FRS hükümlerine göre kaydedilmiştir. Böylece 31.12.2018 tarihinde farklı finansal raporlama çerçevesine dayanan iki bilanço ortaya çıkmıştır. Çalışmada farklı finansal raporlama çerçevesinin finansal yapı oranları üzerinde değişim yarattığı gözlemlenmiştir. Bu çerçevede, Ataman ve diğerleri (2018) ile Karaömer ve Özbirecikli (2019)’nin çalışmaları finansal yapı oranları ortak paydasında karşılaştırıldığında her iki analizde ortak olan oranların birbiri ile tutarlı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, borçlanma oranı ve borçlanma katsayısı oranı artarken öz sağlamlık oranı azalmıştır.

3.2.19. BOBİ FRS’de İlk Kapsamlı Gözden Geçirme

2018-2021 dönemini kapsayan BOBİ FRS literatüründe BOBİ FRS’ye ilişkin ilk KGG’ye ilişkin değerlendirme Serçemeli ve Şardağ Karabulut (2021) tarafından hazırlanmıştır. Makalede BOBİ FRS’de akademisyenler, uygulayıcılar ve KGK uzman personeli tarafından tespit edilen eksikliklerin ve muğlakların giderildiğine, yapılan değişiklikler ile bölümler arası uyumun tesis edildiğine, açık olmayan hususlara açıklık kazandırıldığına ve TFRS ile terim birliği açısından yakınsama yapıldığına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

3.2.20. BOBİ FRS’ye İlişkin Olarak Muhasebe Akademisyenlerinin Görüşleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe muhasebe akademisyenlerinin BOBİ FRS’ye yönelik farkındalıklarının tespiti Serçemeli ve Paça (2019)’nın çalışmasının amacını oluşturmuştur. Çalışmada BOBİ FRS’deki muhasebe politikalarının TFRS ile ilişkili olması nedeniyle TFRS dersi veren öğretim elemanlarının BOBİ FRS ile daha ilgili oldukları ortaya konmuştur.

3.2.21. BOBİ FRS’ye İlişkin Olarak Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri

2018-2021 dönemine ilişkin BOBİ FRS literatüründe 2016-2017 döneminde olduğu gibi muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS’ye ilişkin algılarının ölçülmesine odaklanan makaleler bulunmaktadır: Öztürk ve Çarıkçı (2018), Sakarya ve diğerleri (2018), Aktaş Mozeikçi ve Tüter Şahinoğlu (2018), Ergi ve Güleç (2019), Öztürk ve İbrahimoglu (2021), Demir ve Narlıkaya (2021) ile Baran ve Derya Baskan (2021).

Bu çalışmaların ortak amacı, muhasebe meslek mensuplarının Türkiye genelinde BOBİ FRS'ye yönelik algılarının ölçülmesidir. Bu bağlamda, Öztürk ve Çarıkçı (2018) tarafından yapılan çalışma Kars, Ardahan ve Iğdır illerindeki meslek mensuplarına odaklanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir: (1) Meslek mensuplarının yapılan BOBİ FRS eğitimlerini yeterli bulmadığı ve ilave eğitimlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir, (2) BOBİ FRS eğitimi alanlar ile almayanlar arasında BOBİ FRS farkındalığı açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ve (3) BOBİ FRS eğitimi alanlar, eğitim almayanlara oranla bu standartlara daha olumlu yaklaşmaktadır.

Öztürk ve Çarıkçı (2018)'nin çalışmasına ek olarak Balıkesir, Kırklareli, Ankara, İstanbul, Elâzığ illeri ile Batı Akdeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren meslek mensuplarının BOBİ FRS hakkındaki algısı ve farkındalığını değerlendiren başka makaleler de bulunmaktadır (Sakarya ve diğerleri, 2018; Aktaş Mozeikçi & Tüter Şahinoğlu, 2018; Ergi & Güleç, 2019; Öztürk & İbrahimoglu, 2021; Baran & Derya Baskan, 2021; Demir & Narlıkaya, 2021).

Tüm bu çalışmaların ortak paydası, muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS eğitimi almakla birlikte bu eğitimlerin yeterli olmadığı ve ilave eğitimler yapılması gerektiği yönündeki görüşür. Dolayısıyla makale sonuçlarında ilave eğitimler verilmesine (Öztürk & Çarıkçı, 2018), BOBİ FRS eğitiminin sürekli eğitim kapsamında ele alınmasına (Sakarya ve diğerleri, 2018), eğitim içeriklerinin yetersiz olması nedeniyle ilave eğitimlerin yapılmasına (Aktaş Mozeikçi & Tüter Şahinoğlu, 2018), BOBİ FRS için sürekli ve kurumsal bir eğitim ihtiyacı olduğuna (Ergi & Güleç, 2019), BOBİ FRS hakkında daha bilgili olmaya yönelik seminer, konferans gibi faaliyetlere ihtiyaç olduğuna (Öztürk & İbrahimoglu, 2021), BOBİ FRS'ye yönelik uygulamalı eğitimin ardından dönemsel olarak tekrarlanan eğitim ihtiyacına (Baran & Derya Baskan, 2021) ve meslek mensuplarının bilgi düzeylerinin düşük olarak çıkması nedeniyle BOBİ FRS'ye yönelik olarak verilen eğitimlerin istenilen seviyede olmadığına (Demir & Narlıkaya, 2021) dair birbirini tamamlayan ortak bir görüşün varlığı tespit edilmiştir. Bu görüşler, 2016-2017 dönemi bulgularını da desteklemektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu makalede 2018-2021 dönemini kapsayan bir literatür incelemesi yapılmış ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: Makaleler, 2016-2017 dönemine oranla genel bakıştan ziyade BOBİ FRS'nin bölümlerine odaklanmıştır; 2016-2017 dönemine oranla örnek uygulamalı yaklaşımı benimseyen makalelerin sayısı kavramsal, eleştirel ve ampirik yaklaşımı benimseyen makalelerin sayısı ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde artmıştır; en çok makale yayımlayan ilk beş dergiden dördü muhasebe odaklıdır; makalelerin yarısından fazlası muhasebeyi de kapsayan diğer dergilerde yayımlanmıştır; makaleler önemli ölçüde Türkçe yazılmış olup İngilizce yazılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu çerçevede, 2016-2017 döneminde önerilen konuların gerçekleşme düzeyi değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

(1) “BOBİ FRS’deki muhasebe politikalarının yevmiye kaydına ve finansal tablolara dönüştürülmesine odaklanan uygulamalı çalışmalar” başlığı yazarların 2018-2021 döneminde BOBİ FRS’nin farklı bölümlerine odaklandıkları en çok makale yazılan konu olmuştur.

(2) “BOBİ FRS ile ilgili olarak muhasebe meslek mensuplarının görüşlerinin tespiti ve değerlendirilmesi” başlığı 2018-2021 döneminde yazarların en çok makale yazdıkları ikinci konu olmuştur. Bu konuda yeni çalışmalar yapılarak farklı sonuçlar elde edilmesi beklenmemelidir.

2022 yılının son aylarında BOBİ FRS’nin etkilendiği KOBİ’ler için UFRS ve FRS 102 standardı için yayınlanan KGG taslakları KHVY bulunmayan işletmelerde finansal raporlamanın önemli değişikliklere gebe olduğunu göstermiştir (IASB, 2022; FRC, 2022). Örneğin hem KOBİ standardında hem de FRS 102’de UFRS 15 ile yakınsanmış bir hasılat standardı ile FRS 102’de UFRS 16 ile yakınsanmış bir kiralama standardı planlanmaktadır. Dolayısıyla, olası bu değişimlerin Türkiye’de BOBİ FRS için benimsenmesi ve finansal tablolara etkileri yeni bir araştırma konusudur.

Çalışmanın kapsamının 2018-2021 dönemi ile sınırlı olması, örneklemin hakemli dergilerde yayınlanan makalelerle kurulmuş olması ve makale örnekleminde makale seçim kriterlerinin uygulanmış olması bu çalışmanın kısıtını oluşturmuştur.

YAZARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve Yayın etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve bu çalışma için finansal destek alınmamıştır.

AUTHOR’S DECLARATION

This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

KAYNAKÇA

- Aktaş Mozeikçi, A., & Tüter Şahinoğlu, K. (2018). BOBİ FRS'nin getirdiği değişikliklerin uygulayıcılar tarafından algılanma düzeyi: Kırklareli ilinde bir araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 38-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/klujfeas/issue/38482/422615>
- Albeni, N. (2021). BOBİ FRS’yi uygulayan işletmelerin maddi duran varlıklar için maliyet modeli ve yeniden değerlendirme modeline göre yapacağı muhasebe kayıtları. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 195-223. doi: 10.38057/bifd.997848
- Alp, A., & Üstündağ, S. (2009). Financial reporting transformation: The experience of Turkey. *Critical perspectives on Accounting*, 20(5), 680-699.

- Altınkaynak, F., & Doğan, Ö. (2020). Türkiye'deki finansal raporlama çerçevelerine göre devlet teşviklerinin karşılaştırmalı analizi: Turizm sektörü örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (86), 79-96. doi: 10.25095/mufad.710228
- Argun, D., & Güneş, N. (2021). Yabancı paralı yükümlülüklerde kur farklarının mali tablolara aktarılmasına ilişkin öneri. *Journal of Research in Business*, 6(1), 127-140. doi: 10.29228/JRB.7
- Arısoy, K., & Tuğay, O. (2019). Stok maliyetlerinin ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde incelenmesi ve bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(1), 155-178. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiibd/issue/43125/441310>
- Arzova, S. B., & Şahin, B. Ş. (2021). Kiralama işlemlerinin kiracı tarafından KGK Yeni Hesap Planına Göre Raporlanmasının TFRS 16 ve BOBİ FRS bölüm 15 kapsamında incelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(1), 419-449. doi: 10.29067/muvu.722515
- Ataman, B., Gökçen, G., & Cavlak, H. (2018). Muhasebe sistemi uygulama genel tebliği'ne (MSUGT'ye) göre hazırlanan finansal tabloların büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı'na (BOBİ FRS'ye) uyarlanması ve rasyo yöntemi ile analizi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 458-477. doi: 10.29106/fesa.424763
- Baran, E., & Derya Baskan, T. (2021). Türkiye finansal raporlama standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından bilinen farklılıkları ve bu standartlara ilişkin yaklaşımları üzerine bir uygulama. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 88-109. doi: 10.11611/yead.732569
- Bayrı, O., Acar, D., & Senal, S. (2019). Finansal yatırımların TFRS 9 ve BOBİ FRS kapsamında sınıflandırılması ve gelir vergisi standardı açısından değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(3), 563-580. doi: 10.31460/mbdd.478887
- Boşdurmaz, S. (2021). VUK, TMS ve BOBİ FRS'de stokların karşılaştırılması ve hazır giyim sektöründe bir uygulama. *Mali Çözüm Dergisi*, 31(166), 207-228. <https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/166malicozum/11.pdf>
- Bulut Deniz, M., & Çukacı, Y. C. (2018). Mevcut muhasebe uygulamaları ve muhasebe standartları açısından önemlilik kavramı ve maddi olmayan duran varlıkların bu bağlamda değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies Economics, Finance, Politics*, 13(22), 147-163. doi: 10.7827/TurkishStudies.13503
- Cengiz, H. (2018). Maddi duran varlıklarda amortisman uygulamasının BOBİ FRS-TFRS ve vergi usul kanunu açısından incelenmesi ve örnek uygulama. *Vergi Raporu*, (225), 99-107. <https://www.vergiraporu.com.tr/ReadArticle.aspx?Id=d934feb4-f62a-4069-8fc7-ee4ef923ee24>
- Çatıkkaş, Ö., Esen, Ö.M., & Şuekinci, C. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) ve yıllara yaygın inşaat muhasebesi uygulama örneği. *Sayıştay Dergisi*, (108), 191-209. <https://dergi.sayistay.gov.tr/Upload/95906369/files/dergi/pdf/der108m8.pdf>

- Dabbağoğlu, K., & Dursun, G. D. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) ve vergi usul kanunu (VUK) kapsamında ticari mal maliyeti. *İzmir Democracy University Social Sciences Journal*, 1(2), 31-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/idusos/issue/41998/505894>
- Dayıoğlu, M. K., & Dursun, G. D. (2020). BOBİ FRS stoklar standardının TMS 2 ve VUK stoklar maddelerine göre karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 159-179. doi: 10.47097/piar.817178
- Demir, Ö., & Narlıkaya, Z. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardına yönelik algılarının incelenmesi: Elazığ ili örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 8(16), 105-125. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/had/issue/65775/981521>
- Demir, Ş. (2020). Vergi mizanından BOBİ FRS'ye dönüşüm kayıtlarının yapılması ve finansal tablolar çıkarılmasına dair bütünsel bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (85), 1-24. doi: 10.25095/mufad.673670
- Demirci, Ş. D., & Kıymaz Kıvraklar, M. (2018). Ulusal ve uluslararası düzenlemeler çerçevesinde finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(10. yıl özel sayısı), 508-531. doi: 10.29067/muvu.340240
- Deran, A., & Acar, A. (2019). Maddi duran varlıkların değerlendirme esasları ve amortisman işlemleri açısından TMS 16, BOBİ FRS Bölüm 12 ile vergi usul kanunu kapsamında incelenmesi. *Vergi Dünyası Dergisi*, 38(449), 6-22. <https://www.vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/maddi-duran-varliklarin-degerleme-esaslari-ve-amortisman-islemleri-acisindan-tms-16-bobi-frs-bolum-12-ile-vergi-usul-kanunu-kapsaminda-incelenmesi-7497>
- Dinç, E., & Atasel, O. Y. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) kapsamında riskten korunma muhasebesi ve korunma yedeği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 1185-1204. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/53002/704655>
- Dinç, E., & Yıldırım, F. (2020). Devlet teşviklerinin TMS/TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT çerçevesinde incelenmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(2), 355-383. doi: 10.31460/mbdd.629402
- Doğan, A. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ile VUK/MSUGT karşılaştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (80), 115-131. doi: 10.25095/mufad.465915
- Durmuş, C. N., & Kutlu, O. (2020). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardının (BOBİ FRS), türkiye muhasebe standartları (TMS) ve türkiye finansal raporlama standartları (TFRS) ile karşılaştırılması. *Mali Çözüm Dergisi*, 30(158), 189-211. <https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/158malicozum/12.pdf>

- Elagöz, İ., & Özcan, S. (2020). Borçlanma maliyetlerinin MSUGT, TMS/TFRS ve BOBİFRS açısından muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (85), 77-90. doi: 10.25095/mufad.673681
- Ergi, Ş., & Güleç, Ö. F. (2019). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) ile ilgili muhasebe eğitimcileri ve uygulayıcılarına yönelik bir araştırma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 377-399. doi: 10.17218/hititsosbil.609837
- Eskin, İ. (2020) Kalkınma ajansı desteklerinin MSUGT ve BOBİ FRS kapsamında muhasebeleştirilmesi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2020(2), 13-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbm/issue/59557/829574>
- Fidan, M. M., & Eskin, İ. (2020). Finansal varlıklar: Vergi usul kanunu ve büyük ve orta büyüklükteki işletmeler için finansal raporlama standartlarına göre değerlendirme ve muhasebeleştirme. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(3), 949-974. doi: 10.29067/muvu.638663
- Financial Reporting Council (FRC). (2022). FRED 82 Draft amendments to FRS 102 The Financial Reporting Standard applicable in the UK and Republic of Ireland and other FRSs Periodic Review. London: Financial Reporting Council Limited
- Gökçen, G., & Öztürk, E. (2017). Tam maliyet ve normal maliyet yöntemlerinin UFRS (TFRS) ve BOBİ FRS'deki düzenlemeler çerçevesinde incelenmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 105-114. <https://dergipark.org.tr/en/pub/fesa/issue/30912/341822>
- Gökçen, G., Öztürk, E., & Güleç, Ö. F. (2018). BOBİ FRS ve TFRS'nin finansal raporlara etkileri açısından karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 437-457. doi: 10.29106/fesa.425384
- Gönen, S. (2019). Satışların maliyetinin BOBİ FRS açısından değerlendirilmesine ilişkin örnek olay çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 12-22. doi: 10.15869/itobiad.458798
- Gücenme Gençoğlu, Ü., & İşseveroğlu, G. (2018). Türkiye'de vergi düzenlemeleri ve muhasebe standartları açısından inşaat taahhüt işletmelerinde finansal raporlama. *International Journal of Social Inquiry*, 11(2), 135-151. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijisi/issue/41585/502471>
- Gücenme Gençoğlu, Ü., & Kurt, Y. (2019). Türkiye'de büyük ve orta ölçekli işletmeler için finansal raporlama standartlarına göre ihtiyatlılık ilkesinin uygulanması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (özel sayı), 345-354. doi: 10.25095/mufad.607173
- Güleç, Ö. F. (2018). Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların BOBİ FRS ve TFRS açısından değerlendirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 901-921. doi: 10.20491/isarder.2018.555
- International Accounting Standards Board (IASB). (2022). International Accounting Standards Board (IASB). (2022). Exposure draft - third edition of the IFRS for SMEs. London: IFRS Foundation.

- Kablan, A., & Ergüden, A. E. (2020). VUK, TFRS ve BOBİ FRS'de finansal raporlama farklılıklarının finansal tablolara etkilerinin karşılaştırılması: Farklar üzerine bir uygulama. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, 15(3), 1427-1444. doi: 10.47644/TurkishStudies.43658
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK). (2023). Bağımsız denetime tabi sektör verileri. <https://www.kgk.gov.tr/sektorverileri>
- Karacan, S., Çiftçiöğlü, S., & Kutlu, T. (2018). TMS–BOBİ FRS–VUK kapsamında kur farklarının değerlendirilmesinin karşılaştırılması. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-10. <https://www.ijtebs.org/index.php/ijtebs/article/view/105>
- Karahan, M. (2019). Finansal kiralama işlemlerinin vergi usul kanunu ile büyük ve orta boy işletmeler (BOBİ) açısından karşılaştırılması üzerine bir değerlendirme. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2259-2285. doi: 10.26466/opus.568710
- Karahan, M., & Ayvalıoğlu, A. B. (2019). The differences between LMSE FRS and TFRS comparison and accounting on financial leasing transactions in Turkey. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (özel sayı), 1-14. doi: 10.25095/mufad.605915
- Karaömer, Y., & Özbirecikli, M. (2019). Effects of financial reporting differences in between BOBİ FRS and MSUGT on financial statement analysis: An investigation on financial structure ratios. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (84), 233-250. doi: 10.25095/mufad.625836
- Karataş Aracı, Ö. N., & Bekçi, İ. (2019). MSUGT, TMS/TFRS ve BOBİ FRS açısından kavramsal çerçeve ve finansal tabloların sunuluşu standartlarının değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(3), 857-884. doi: 10.29067/muvu.526527
- Kaya, H. P. (2018). Stoklara ilişkin TMS 2 ve BOBİ FRS karşılaştırması. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(2), 262-285. doi: 10.31460/mbdd.374628
- Kaya, H. P. (2019). Finansal durum tablosu unsurlarının ölçüm esasları açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(3), 835-855. doi: 10.29067/muvu.487266
- Kaya, U., Atasel, O. Y., & Bayraktar, Y. (2020). Türkiye'deki muhasebe düzenlemeleri çerçevesinde faaliyet kiralaması işlemlerinin incelenmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 264-286. doi: 10.17218/hititsosbil.774023
- Kaya, U., & Yazan, Ö. (2019). Maddi duran varlıkların sonraki dönem değerlendirme işlemlerinin BOBİ FRS kapsamında muhasebeleştirilmesi: KGK hesap planı taslağı çerçevesinde öneriler ve eleştiriler. *Vergi Sorunları Dergisi*, 42(372), 27-43. <http://www.vergisorunlari.com.tr/makale/maddi-duran-varliklarin-sonraki-donem-degerleme-islemlerinin-bobi-frs-kapsaminda-muhasebelestirilmesi-kgk-hesap-plani-taslagi-cercevesinde-oneriler-ve-elestiriler/8922>

- Kendir, E., & Aslantaş Ateş, B. (2020). Teknokentte faaliyet gösteren bir firmanın ar-ge faaliyetlerinin MSUGT, BOBİ FRS ve TMS/TFRS tam set kapsamında muhasebeleştirilmesi. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 192-221. doi: 10.38057/bifd.804618
- Kılınç, Y. (2016). Yatırım amaçlı gayrimenkullerin Türkiye muhasebe ve finansal raporlama standartları (TMS/TFRS) ile yerel finansal raporlama çerçevesi taslağı açısından karşılaştırmalı incelenmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Journal of International Social Research*, 9(43), 1935-1946
- Kıllı, M., & Işık, Y. (2018). Yıllara yaygın inşaat ve onarım işlerinin TFRS 15 müşteri sözleşmelerinden hasılat standardı ve BOBİ FRS kapsamında incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 1093-1104. doi: 10.18506/anemon.407604
- Kıymetli Şen, İ. (2020). BOBİ FRS'nin ilk uygulaması için açılış finansal durum tablosunun hazırlanması. *Mali Çözüm Dergisi*, 30(160), 13-38. <https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/160malicozum/2.pdf>
- Kıymetli Şen, İ., & Karagül, A. A. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardına göre ortak kontrole tabi iş birleşmelerinin raporlanmasında kullanılacak hakların birleşmesi yöntemi ve bir uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(10. yıl özel sayısı), 169-187. doi: 10.29067/muvu.340202
- Kıymetli Şen, İ., & Özbirecikli, M. (2018). BOBİ FRS'nin muhasebe uygulamalarına getirdiği değişiklikler: BOBİ FRS, TMS/TFRS ve mevcut muhasebe sistemi çerçevesinde bir inceleme. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(10. yıl özel sayısı), 462-484. doi: 10.29067/muvu.338425
- Kıymık, H. (2021). TMS, BOBİ FRS ve VUK/MSUGT'e göre stokların karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve muhasebe uygulamaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 508-538. doi: 10.30798/makuiibf.861316
- Küçük, E. (2018). Devlet teşviki kapsamındaki düşük faizli kredilerin BOBİ FRS açısından değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 761-784. doi: 10.31460/mbdd.400882
- Marşap, B., & Yanık, S. (2019). Satış ve geri kiralama işlemlerinin IFRS 16 ve BOBİ FRS çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuibfd/issue/44935/554355>
- Mazman İtik, Ü. (2020). Satışların maliyetinin büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ve Türkiye muhasebe standartları açısından incelenmesi üzerine bir uygulama. *Turkish Studies-Economy*, 15(4), 2231-2244. doi: 10.47644/TurkishStudies.44133
- Memiş, M. Ü. (2019). Hasılatların muhasebeleştirilmesinde MSUGT-TMS/TFRS-BOBİ FRS karşılaştırması. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 236-249. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kauibf/issue/45479/492189>

- Özdemir, S. (2020). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) kapsamında nakit akış tablosu düzenlenmesinde doğrudan–dolaylı yöntem tartışması ve karşılaştırmalı örnek bir uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 373-385. doi: 10.33206/mjss.527134
- Öztürk, C. (2017). The role and current status of IFRS in the completion of national accounting rules– Evidence from Turkey. *Accounting in Europe*, 14(1-2), 226-234.
- Öztürk, C. (2018). Yerel finansal raporlama çerçevesi ve büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı: bir literatür incelemesi (2016-2017). *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 763-791. doi: 10.20491/isarder.2018.395
- Öztürk, E. (2017a). Stok maliyetlerinin ölçüm ve muhasebeleştirme esaslarının VUK, TMS/IFRS ve YFRÇ taslağı açısından karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 141-158. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pausbed/issue/36282/409588>
- Öztürk, E. (2017b). Finansal varlıkların ölçme ve muhasebeleştirme esaslarının büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ve Türkiye finansal raporlama standartları açısından karşılaştırılması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 594-617. DOI: 10.20491/isarder.2017.314
- Öztürk, E., & Güleç, Ö. F. (2018). Normal maliyetleme yaklaşımının gelişimi ve uygulanmasına yönelik bir inceleme. *Mali Çözüm Dergisi*, 28(148), 11-27. https://archive.ismmmo.org.tr/YAYINLAR/MALI_COZUM/MALICOZUM148.pdf
- Öztürk, M. S., & Çarıkçı, O. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardının muhasebe meslek mensupları üzerinde algı düzeyinin araştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(3), 568-582. doi: 10.30798/makuiibf.429246
- Öztürk, S., & İbrahimoglu, H. (2021). BOBİ FRS ile TMS/IFRS karşılaştırması: Kars, Ardahan ve Iğdır illerinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının BOBİ FRS algısı. *Verimlilik Dergisi*, (4), 167-184. doi: 10.51551/verimlilik.688274
- Sabuncu, B. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ve tekdüzen muhasebe sistemi açısından hasılatın ölçüm ve muhasebeleştirilmesinin incelenmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 738-760. doi: 10.31460/mbdd.418536
- Sabuncu, B. (2019a). Financial reporting standard for large and medium-sized enterprises in regard to agricultural activities. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (özel sayı), 431-444. doi: 10.25095/mufad.607191
- Sabuncu, B. (2019b). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı açısından maddi duran varlıkların ölçüm ve muhasebeleştirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(3), 713-728. doi: 10.17153/oguiibf.499395
- Sabuncu, B. (2019c). Yatırım amaçlı gayrimenkullerin ölçüm ve muhasebe esaslarının büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ve tekdüzen muhasebe sistemi açısından

- karşılaştırılması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(1), 1-26. doi: 10.29067/muvu.388894
- Sakarya, Ş., Yazgan, K. F., & Yıldırım, H. H. (2018). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS)'nin muhasebe meslek mensupları tarafından bilinirliğinin ve farkındalığının tespiti: Balıkesir ili örneği. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(10. yıl özel sayısı), 699-724. doi: 10.29067/muvu.341318
- Selvi, Y., & Ercan, M. (2018). BOBİ FRS kapsamında "stoklar". *İstanbul Üniversitesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, 16(59), 47-57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/meder/issue/39328/463662>
- Serçemeli, M., & Paça, M. (2019). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ile ilgili akademisyenlerin farkındalıkları hakkında araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 12(18. UİK Özel Sayısı), 14-36. doi: 10.26466/opus.583677
- Serçemeli, M., & Şardağ Karabulut, M. (2021). BOBİ FRS 2017 ile 2021 sürümü arasındaki farklar üzerine bir değerlendirme. *Mali Çözüm Dergisi*, 31(168), 59-76. <https://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/168malicozum/5.pdf>
- Sürmen, Y., & Bayraktar, Y. (2021). Türkiye'deki muhasebe düzenlemeleri çerçevesinde araştırma ve geliştirme (AR-GE) harcamalarının muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 21(63), 39-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mbakis/issue/61125/875727>
- Tuğay, O., & Arısoy, K. (2019). Finansal araçların TMS/TFRS ve BOBİ FRS çerçevesinde muhasebeleştirme esaslarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 563-577. doi: 10.30798/makuiibf.531711
- Tunçez, H. A. (2020). TMS 16 ve BOBİ FRS kapsamında maddi duran varlıkların karşılaştırılması. *İda Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi*, 3(2), 92-109. <http://www.idaacademia.org/tr/pub/issue/56389/690221>
- Tüm, K. (2018). Raporlama döneminden sonraki olayların bağımsız denetim standartları (BDS 560) ve büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) kapsamında incelenmesi. *Journal of Politics, Economy and Management*, 1(1), 49-61. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jopem/issue/36356/407741>
- Uzun, E., & Deran, A. (2021). Comparison of valuation measures in terms of Turkey accounting/financial reporting standards (TMS/TFRS), financial reporting standard for large and medium-sized entities (BOBİ FRS) and the tax procedure law (VUK): A study onto the asset structure of financial position statement. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(2), 785-812. doi: 10.29067/muvu.799203
- Yalçın, S. (2019a). Türkiye finansal raporlama standartları, büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı ve muhasebe sistemi uygulama genel tebliğlerinde stoklar: Muhasebeleştirme,

- değerleme, sunum ve açıklamalar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 202-222.
<https://dergipark.org.tr/pub/dpusbe/issue/44857/521424>
- Yalçın, S. (2019b). TFRS, BOBİ FRS ve MSUGT’de diğer işletmelere yapılan finansal araç yatırımları: Muhasebeleştirme, değerlendirme, sunum ve açıklamalar. *Alanya Akademik Bakış*, 3(3), 321-341.
doi: 10.29023/alanyaakademik.574167
- Yazarkan, H., & Yılmaz Soğuksu, Z. (2020). KOSGEB tarafından kobilere sağlanan desteklerin muhasebeleştirilmesi: MSUGT, BOBİ FRS ve TMS karşılaştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (87), 1-14. doi: 10.25095/mufad.647468
- Yelgen, E., & Uyar, S. (2018). BOBİ FRS açısından maddi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(10. yıl özel sayısı), 98-109.
doi: 10.29067/muvu.339102
- Yeter, B., & Altunay, M. A. (2021). Vergi usul kanunu, TMS 2 stoklar standardı ve BOBİ FRS 6 stoklar bölümü açısından dönüştürme maliyetleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 1036-1063. doi: 10.30798/makuiibf.863160
- Yıldırım, G. (2019). BOBİ FRS karşılıklar standardı ve uygulaması. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, özel sayı, 421-431. doi: 10.21733/ibad.613746
- Yücel, E. (2018). Türev finansal araçların VUK-TFRS ve BOBİ FRS açısından değerlemesi ve tekdüzen hesap planı çerçevesinde muhasebeleştirilmesi. *Vergi Raporu*, (227), 60-79.
<https://vergiraporu.com.tr/ReadArticle.aspx?Id=731ee5f2-4929-4a4b-8dee-6e407b474aaf>
- Yücel, S., Öncü, M. A., & Akaytay, A. (2018). Türkiye’deki güncel muhasebe mevzuatlarına göre maddi duran varlıkların değerlendirme hükümlerinin karşılaştırması. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 283-304.
<https://dergipark.org.tr/pub/yyusbed/issue/43786/537737>